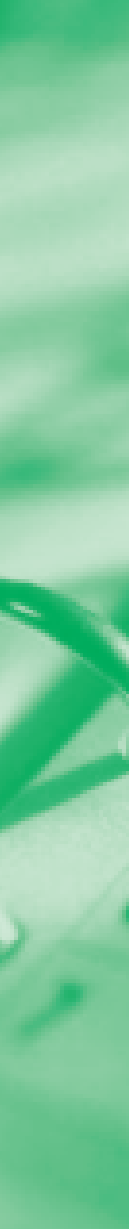

LIETUVOS DARBO BIRŽOS VEIKLA 2002 METAIS

Vilnius 2003

Lietuvos darbo birža

2002–aisiais metais darbo rinkoje įvyko lūžis. Pirmą kartą nuo 1997 m. sumažėjo vidutinis metinis nedarbo lygis. Lietuvos ekonominės padėties gerėjimas, stabilesnė įmonių finansinė padėtis suteikė darbo rinkai teigiamų bruožų – pradėta kurti daugiau nuolatinių darbo vietų, sumažėjo darbo paieškos trukmė.

Tačiau šalyje išlieka teritoriniai nedarbo skirtumai – kai kuriose savivaldybėse, seniūnijose nedarbo lygis viršija 20 proc. Darbo pasiūloje dominuoja sunkiausiai integruojami į darbo rinką asmenys – beveik 80 proc. bedarbių yra nepasirengę darbo rinkai, daugiau kaip 33 proc. neturi jokio profesinio pasirengimo.

Todėl mūsų veikla buvo orientuota į aktyvų bedarbių rėmimą. Įdarbinome ir įtraukėme į darbo rinkos aktyvios politikos priemones beveik 300 tūkst. ieškančių darbo asmenų. Šių veiksmų dėka pavyko sumažinti galimą vidutinį metinį nedarbo lygį 1,6 proc. punkto, o jaunimo – 3,3 proc. punkto. Daugiausia nuveikta mažinant ilgalaikį nedarbą, nekvalifikuotos darbo jėgos skaičių, didinant darbo rinkoje papildomai remiamų bedarbių užimtumą.

Siekėme lanksčiai ir adekvačiai reaguoti į mums keliamus tikslus, klientų lūkesčius. Kai žmonės kreipiasi į mus ieškodami darbo, pirmiausia aptariame tolesnius veiksmus, aiškiname kvalifikacijos įsigijimo svarbą. Su darbdaviais siekiame išsiaiškinti, kokių paslaugų, kokių darbuotojų reikia ir kokie jiems keliami profesiniai reikalavimai, kad galėtume patenkinti jų poreikius. Įmonėse, kuriose vyksta dideli darbuotojų atleidimai, organizuojame „mini“ darbo biržų veiklą.

Panaudojant pažangiausias informacines technologijas, antrus metus veikia bei tobulinama darbo pasiūlos ir paieškos sistema – „Darbo birža internete“. Ji yra prieinama tiek ieškančiajam darbo, tiek ir darbdaviui. Atskirai suformuota „Talentų banko“ duomenų bazė leidžia darbdaviams išsirinkti aukštos kvalifikacijos specialistus, o studijuojančiam jaunimui, aukštos kvalifikacijos asmenims – sudaryti geresnes įsidarbinimo galimybes.

Vystoma valdymo informacinė sistema pasitarnaus naujo klientų aptarnavimo modelio įdiegimui, didinant tarpininkavimo ir konsultavimo paslaugų kokybę bei bedarbių aktyvumą.

Pradėjome ruošti EURES biurų steigimui Lietuvos apskrityse. Čia sudarysime galimybę žmonėms gauti informaciją apie įsidarbinimą užsienyje. EURES biurų paslaugomis galės naudotis ir įmonių savininkai, ieškantys reikiamos profesinės kvalifikacijos darbuotojų.

Pirmą kartą parengėme Lietuvos darbo biržos 2003 – 2005 metų strateginį veiklos planą. Tikiuosi, kad parengtas Tūkstantmečio plėtros tikslų kontekste šis planas prisidės prie Lietuvos užimtumo didinimo 2001 – 2004 m., Skurdo mažinimo 2002 – 2004 m. ir kitų strateginių programų įgyvendinimo.

Nors nedarbas kol kas išliks aktualia problema, minėti darbo biržų veiksmai turėtų pagerinti darbo ieškančių žmonių padėtį.

Lietuvos darbo biržos
generalinis direktorius

Vidas ŠLEKAITIS

T U R I N Y S

2002-ieji – lūžio darbo rinkoje metai	3
2002-ieji – darbo ir paslaugų kokybės metai	4
Situacija darbo rinkoje	5
Darbo rinkos bruožai	5
Gyventojų užimtumo priemonių realizavimas	9
Įdarbinimo tarpininkavimas	9
Darbo rinkos aktyvios politikos programų realizavimas	10
Tikslinių darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimas	13
Naujų aktyvinimo priemonių taikymas	15
Požangiausių informacinių technologijų diegimas	15
Naujos socialinės partnerystės vystymas	16
Atviro informavimo ir tiesioginių paslaugų vystymas	16
Darbo kokybės gerinimas	17
Klientams teikiamų paslaugų vertinimas	18
Aktyvus ir pasyvus bedarbių rėmimas	19
Lietuvos darbo biržos personalo formavimas ir ugdymas	20
Socialinė partnerystė	21
Tarptautinis bendradarbiavimas	21
Ryšiai su visuomene	22
Svarbiausi Lietuvos darbo biržos 2002 m. darbai	23
Darbo rinkos rodikliai 2002 m.	25

2002–ieji– LŪŽIO DARBO RINKOJE METAI

Lietuvos darbo rinką 2002 metais veikė palanki ekonominė situacija. Augo BVP, produkcijos pardavimas, vidaus vartojimas ir tiesioginės užsienio investicijos. Pradėjo didėti gyventojų užimtumas.

TEIGIAMAI POKYČIAI DARBO RINKOJE

- ✓ Sumažėjo darbo jėgos pasiūla, mažėjant įregistruotų bedarbių, neseniai (iki 1 m.) praradusių darbą.
- ✓ Bedarbių skaičius nuo 2002 m. sausio mėn. pradžios metų pabaigoje sumažėjo 33 tūkst.
- ✓ Beveik dvigubai sumažėjo pranešimų apie grupės darbuotojų atleidimus.
- ✓ Mažėjo ilgalaikis nedarbas, nuo 2002 m. sausio mėn. pradžios metų pabaigoje jų skaičius sumažėjo 16 tūkst.
- ✓ Išlieka aukšta darbo jėgos paklausa, daugėjant pasiūlymų nuolatiniam darbui.
- ✓ Darbo pasiūlymų įregistruota trečdaliu daugiau nei 2000 metais.
- ✓ Žymiai padaugėjo naujų darbo pasiūlymų, gautų iš statybos organizacijų.
- ✓ Mažėja nekvalifikuotos darbo jėgos paklausa, auga profesiniai ir bendrieji kvalifikaciniai reikalavimai laisvoms darbo vietoms užimti.

GYVENTOJŲ UŽIMTUMO TYRIMAI

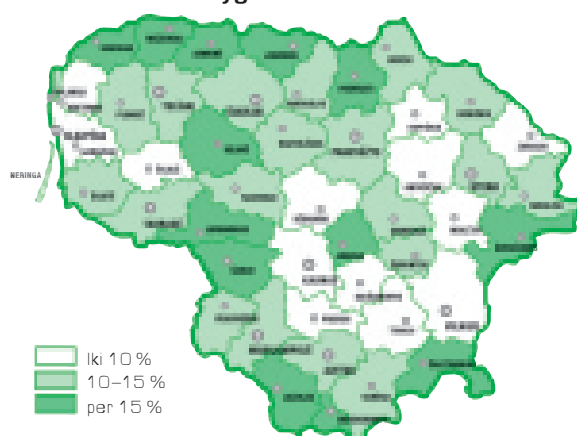
2002 m. I ir III ketvirčio gyventojų užimtumo tyrimų duomenimis:

- ✓ sumažėjo bedarbių nuo 279,9 iki 194,5 tūkst.
- ✓ nukrito nedarbo lygis nuo 17,0 iki 11,9 proc.

NEDARBO PROBLEMOS

- ✓ Išlieka aukštas nekvalifikuotų bedarbių skaičius – daugiau kaip kas trečias – be profesinio mokymo.
- ✓ Tarp ieškančiųjų darbo auga vyresnio amžiaus bedarbių dalis.
- ✓ Jaunimo nedarbas – aukštesnis nei bendras šalyje, išlieka žemas jų išsilavinimas ir profesinis parengimas.
- ✓ Kaimo nedarbo lygis nuo 1999 m. išaugo dvigubai, kai tuo tarpu mieste – dešimtadaliu.
- ✓ Išlieka aukšti teritoriniai nedarbo skirtumai.
- ✓ Ilgalaikių bedarbių dalis per paskutinius dvejus metus mažėjo, tačiau nenukrito žemiau 30 proc. lygio.
- ✓ Išliko pakankamai žema darbo jėgos kaina, o darbdavių reikalavimai jos kvalifikacijai didėjo.

Nedarbo lygis 2003 m. sausio 1 d.

DARBO RINKOS RODIKLIAI

Metų pradžioje		2002		2003	
		Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Ieškančiųjų darbo		245 600		227 200	
Bedarbių		224 000	100,0	191 100	100,0
Moterų		106 300	47,5	96 100	50,3
Vyrų		117 700	52,5	9 500	49,7
Jaunimo		28 700	12,8	21 700	11,4
Ilgalaikių bedarbių		74 600	33,3	58 300	30,5
Nedarbo lygis			12,9		10,9
Jaunimo nedarbo lygis			18,7		13,4

Per metus		2001		2002	
		Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Ieškančiųjų darbo		260 300		261 700	
Bedarbių		249 700	100,0	243 700	100,0
Moterų		111 800	44,8	112 000	46,0
Vyrų		137 900	55,2	131 700	54,0
Jaunimo		58 800	23,6	54 900	22,5
Gyvenančių kaimo vietovėse		89 100	35,7	88 300	36,2
Įregistruota darbo jėgos paklausa		134 600	100,0	135 400	100,0
Neterminuotam darbui		87 000	64,6	93 400	69,0
Terminuotam darbui		47 600	35,4	42 000	31,0
Vidutinis metinis nedarbo lygis			12,5		11,3

2002 –ieji – DARBO IR PASLAUGŲ KOKYBĖS METAI

Lietuvos darbo birža 2002 metais įgyvendino Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytus darbo rinkos politikos tikslus ir uždavinius veiklos tęstinumui užtikrinti.

TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

*Mažinti ilgalaikį nedarbą
Didinti įgyvendinamų darbo rinkos politikos priemonių efektyvumą
Gerinti darbo kokybę teikiant paslaugas bedarbiams ir darbdaviams*

PRIORITETINIAI VEIKSMAI

- Ilgalaikio nedarbo prevencija
- Ilgalaikių bedarbių užimtumo gebėjimų didinimas
- Profesinių žinių ir praktinių įgūdžių atnaujinimas
- Paslaugų vertinimo monitoringo sistemos tobulinimas
- Paslaugų kokybės užtikrinimas
- Grįžtamojo ryšio vykdymas taikomų priemonių efektyvumui vertinti
- Darbo organizavimo vystymas
- Sąveikos su darbdaviais plėtra
- Naujo klientų aptarnavimo modelio, vystant konsultavimo ir tarpininkavimo paslaugas, sukūrimas ir diegimas

POVEIKIS

- ✓ Vystoma monitoringo sistema padeda įvertinti situaciją darbo rinkoje ir daryti poveikį taikomų priemonių veiksmingumui.
- ✓ 19 200 sumažintas darbo rinkoje papildomai remiamų bedarbių skaičius juos įdarbinant.
- ✓ 7 200 sumažintas nekvalifikuotos darbo jėgos skaičius, jiems suteikiant profesines kvalifikacijas.
- ✓ 1,6 proc. punkto sumažintas vidutinis metinis nedarbo lygis su galimu.
- ✓ 3,3 proc. punkto sumažintas vidutinis metinis jaunimo nedarbo lygis su galimu.
- ✓ 12,4 proc. punkto sumažintas vidutinis metinis ilgalaikių bedarbių skaičius.
- ✓ Pasiektas teikiamų paslaugų efektyvumas:
 - 4/5 bedarbių gerai vertino suteiktas paslaugas
 - 2/3 darbdavių palankiai vertino teikiamas paslaugas.
- ✓ Pasiektas darbo rinkos politikos priemonių efektyvumas:
 - 84 proc. asmenų įdarbinta per 90 dienų baigus profesinį mokymą,
 - 69 proc. įdarbinta pasibaigus Užimtumo fondo remiamų darbų terminui,
 - 84,5 proc. užpildyta laisvų darbo vietų per su darbdaviais sutartą laikotarpį.

VEIKLOS REZULTATAI

Pasyvus rėmimas

	2001	2002
Paskirta pašalpų bedarbiams	63 500	50 500
Paskirta priešpensinių pašalpų bedarbiams		14 400

Įdarbinimo tarpininkavimas

	2001	2002
Įdarbinta	134 100	133 700
Nuolatiniam darbui	86 500	92 700
Terminuotam darbui	47 600	41 000
Lietuvos piliečių stažuotės ir įdarbinimas užsienyje	900	740
Laikinas užsieniečių įdarbinimas Lietuvoje	600	480

Aktyvus rėmimas

	2001	2002
Įtraukta į darbo rinkos aktyvios politikos programas	106 600	127 400
Profesinio mokymo	19 600	23 400
Nedarbo prevencijos	2 600	3 200
Užimtumo gebėjimų didinimo, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius	13 000	16 400
Verslumo gebėjimų ugdymo	4 000	3 700
Darbo klubų	46 900	46 900
Užimtumo rėmimo	40 100	55 500
Darbo vietų subsidijavimo	1 650	2 600
Viešųjų darbų	34 600	48 100
Remiamų darbų	3 800	4 800
Savo verslo organizavimo	14 100	15 700
Įtraukta ilgalaikių bedarbių į įgūdžių atnaujinimo priemones		1 500
Sukurta darbo vietų pagal vietinių užimtumo iniciatyvų projektus	150	380

SITUACIJA DARBO RINKOJE

Darbo rinką 2002 m. veikė palanki ekonominė situacija

Statistikos departamento duomenimis, per 2002 m. 9 mėn., palyginti su atitinkamu 2001 laikotarpiu, BVP išaugo 6,1 proc., o per IV ketv. – jau 6,8 proc. Tai lėmė visų ekonomikos veiklos rūšių, išskyrus žuvininkystės, išgaunamosios pramonės ir sveikatos priežiūros, BVP augimą. Išaugo pramonės produkcijos pardavimas, vidaus vartojimas, tiesioginės užsienio investicijos.

Gyventojų užimtumo tyrimų duomenimis, užimtųjų skaičius 2002 m. augo nuo 1355,7 tūkst. I ketv. iki 1443,3 tūkst. III ketv. ir atitinkamai aktyvumo lygis – nuo 69,4 iki 69,7 proc. Užimtųjų skaičius augo visose pagrindinėse ekonominėse veiklose.

PAGRINDINIAI DARBO RINKOS POKYČIAI

Darbo jėgos paklausos pokyčiai

✓ Išliko aukšta darbo jėgos paklausa

Kaip ir praėjusiais metais, įregistruota apie 135 tūkst. laisvų darbo vietų arba vidutiniškai 11,1 tūkst. kiekvieną mėnesį. Didžiausių miestų darbo biržose įregistruotų darbo vietų skaičius išaugo 3 tūkst. ir sudaro beveik pusę (47 proc.) visų naujų darbo pasiūlymų. Tuo tarpu kitų miestų – sumažėjo 2,2 tūkst. Dešimtadaliu ir daugiau darbo vietų pasiūla išaugo Kaune, Panevėžyje, Mažeikiuose, Šalčininkuose, Trakuose, o penktadaliu ir daugiau sumažėjo Druskininkuose, Kaišiadoryse, Kretingoje.

✓ Padaugėjo pasiūlymų nuolatiniam darbui

Darbo jėgos poreikis nuolatiniam darbui, palyginti su 2001 m., padidėjo 7,4 proc. arba 6,4 tūkst. – iki 93,4 tūkst. Terminuotų darbų pasiūla sumažėjo daugiau kaip 14 proc. Didžiausia nuolatinio darbo paklausa paslaugų sektoriuje – trys ketvirtadaliai sektoriaus darbo pasiūlymų, terminuotam darbui žemės ūkyje – kas antra darbo vieta.

✓ Didžiausias darbo jėgos paklausos augimas – statybos sektoriuje

2002 m., palyginti su 2001, labiausiai išaugo paklausa statyboje – 11 proc. arba 1,8 tūkst. – iki 18,6 tūkst. Pramonėje ji padidėjo 5 proc., o žemės ūkyje – 4 proc. Didžiausia darbo jėgos paklausa – 66 tūkst. arba 47 proc. ir toliau išlieka paslaugų sektoriuje.

Paklausa ekonominėse veiklose

	2001		2002	
	Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Žemės ūkyje	7 000	5,2	7 300	5,4
Pramonėje	44 400	33,0	43 100	33,1
Statyboje	16 800	12,5	18 600	14,1
Paslaugose	66 500	49,3	66 400	47,4

Paklausa pagal profesinį pasirengimą

	2001		2002	
	Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Aukštuoju išsilavinimu	9 300	6,9	10 800	8,0
Aukštesniojo išsilavinimu	12 000	8,9	12 100	9,0
Profesiniu parengimu	78 600	58,4	79 400	58,6
Be profesinio mokymo	34 700	25,8	33 100	24,4

✓ Registruotų paklausiausių profesinių kvalifikacijų penketukai

Specialistams su aukštuoju, aukštesniojo išsilavinimu

	2001	2002	Pokytis
	Skaičius	Skaičius	
Vadybos informacinių sistemų	1,8	2,6	↑
Informatikos ir kompiuterinės technikos	1,3	2,4	↑
Mechanikos ir mechaninių technologijų inžinerijos	1,7	2,3	↑
Buhalterinės apskaitos	2,1	2,1	↔
Nekilnojamojo turto vadybos	1,1	1,4	↑

Specialistams su profesiniu parengimu

	2001	2002	Pokytis
	Skaičius	Skaičius	
Siuvėjams	7,7	7,8	↑
Pardavėjams, prekių žinovams	10,2	10,9	↑
Statybininkams	5,3	6,1	↑
Medžio apdirbimo staklininkams	6,1	5,8	↓
Metalo pjaustytojams, suvirintojams elektrą ir dujomis	2,2	2,9	↑

Darbo jėgos pasiūlos – įregistruotų per 2001 ir 2002 m. – pokyčiai

✓ Mažėjo darbo jėgos pasiūla

Įregistruotų per 2002 m. bedarbių sumažėjo 2,4 proc. arba 6 tūkst. – iki 243,7 tūkst. Vidutiniškai per mėnesį įregistruota 20,3 tūkst., tai mažiau nei 1999, 2000 ir 2001 metais. Sumažėjo besikreipiančių ir į didžiausių miestų, ir į kitų miestų darbo biržas. Daugiau kaip dešimtadaliu sumažėjo įregistruotų Prienų, Raseinių, Skuodo, Panevėžio, Šiaulių, Mažeikių, Zarasų, Trakų darbo biržose. Nežymus augimas įregistruotas 17 darbo biržų.

- ✓ Sumažėjo įregistruotų bedarbių, atleistų ne daugiau kaip prieš 1 m.

Įregistruotų neseniai (iki 1 m.) praradusių darbą sumažėjo 12,5 proc. arba 16,6 tūkst. – iki 116,1 tūkst. Jų dalis tarp besikreipiančių sumažėjo nuo 53,2 proc. 2001 m. iki 47,6 proc. – 2002 m.

Turėti darbo santykiai				
	2001		2002	
	Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Pirmą kartą siekiančių darbo	31 800	12,7	32 900	13,5
Po 1 m. siekiančių darbo	85 200	34,1	94 800	38,9
Neseniai (iki 1 m.) praradusių darbą	132 600	53,2	116 100	47,6

Daugiausiai jų sumažėjo dirbusių paslaugų – 12,7 tūkst., pramonės – 5,4 tūkst. sektoriuose. Ir toliau didžiausią besikreipiančių dalį – 56,1 proc. sudaro dirbę paslaugų sektoriuje.

Neseniai praradę darbą				
	2001		2002	
	Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Žemės ūkyje	13 100	9,9	11 800	10,2
Pramonėje	36 200	27,3	30 800	26,6
Statyboje	11 100	8,4	8 200	7,1
Paslaugose	72 200	54,4	65 200	56,1

- ✓ Labai išaugo besikreipiančių be profesinio mokymo skaičius

Įregistruotų bedarbių be profesinio mokymo skaičius išaugo trečdaliu arba 30,5 tūkst. – iki 96,9 tūkst. Į didžiausių miestų darbo biržas jų kreipėsi penktadaliu, o į kitų miestų – beveik dvigubai daugiau.

Tarp pasirengusių darbo rinkai, išaugo specialistų su aukštuoju išsilavinimu pasiūla 3 proc., o su pagrindiniu (pradiniu) ar viduriniu išsilavinimu ir profesiniu parengimu – sumažėjo 5,7 proc.

Pasirengę darbo rinkai				
	2001		2002	
	Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Aukštuoju išsilavinimu	6 200	11,0	6 400	11,7
Aukštesniojo išsilavinimu	13 500	23,9	13 500	24,7
Profesiniu parengimu	36 800	65,1	34 700	63,6

- ✓ Sumažėjo besikreipiančio jaunimo (iki 25 m. amžiaus)

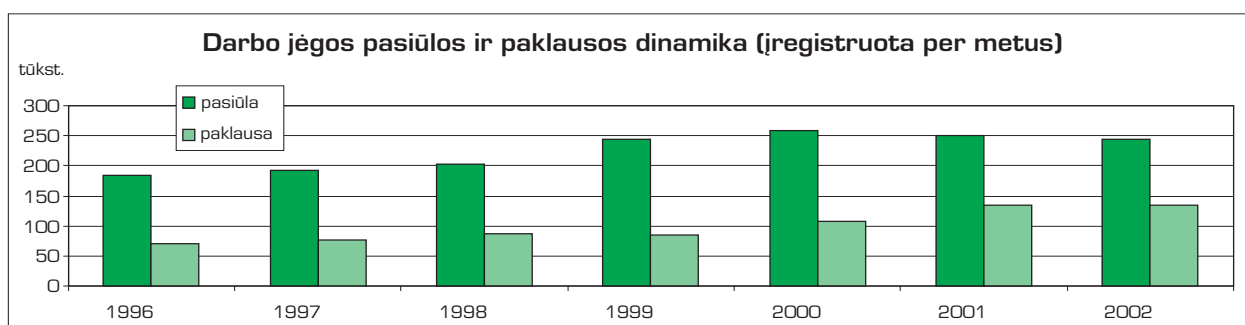
Įregistruotų jaunų bedarbių skaičius sumažėjo 6,6 proc. arba 3,9 tūkst. – iki 54,9 tūkst. Iš jų kas antras (26,3 tūkst.) neturėjo profesinės kvalifikacijos, kas dešimtas (6,4 tūkst.) – pagrindinio išsilavinimo.

2002 metais įregistruota per 12 tūkst. absolventų, tai sudaro 28 proc. (2001 m. – 30 proc.) tų metų laidos. Į didžiausių miestų darbo biržas kreipėsi 1,5 tūkst. (5,7 proc.), o kitų miestų – 2,4 tūkst. (7,3 proc.) mažiau jaunimo.

- ✓ Ieškančiųjų darbo dažniausiai turimų profesinių kvalifikacijų penketukai

Specialistų su aukštuoju, aukštesniojo išsilavinimu			
	2001	2002	Pokytis
Pradinio ir ikimokyklinio ugdymo	2,1	2,1	↔
Žemės ūkio technologijos ir inžinerijos	3,3	2,4	↓
Ekonomikos	1,3	1,3	↔
Slaugymo	1,7	2,0	↑
Istaigų administravimo	1,0	0,9	↓

Specialistų su profesiniu parengimu			
	2001	2002	Pokytis
Šaltkalvio, šaltkalvio rankininko	4,2	4,9	↑
Melioracijos darbuotojo, traktorininko	2,3	2,3	↔
Žemės ūkio mechaniko	4,4	4,0	↓
„B“, „C“ kat. vairuotojo	5,2	5,6	↑
Metalo apdirbimo staklininko	3,6	2,7	↓

- ✓ Pagrindinis darbo paieškos būdas – kreiptis į valstybines darbo biržas

Gyventojų užimtumo tyrimų duomenimis, vidutiniškai kasmet apie 65 – 70 proc. bedarbių darbo ieško per valstybines darbo biržas. Jei 1997 m. tyrimų duomenimis, kas antras dėl darbo kreipėsi į darbo biržas, tai 2001 m. – jau du iš trijų.

Darbo ieškojimo būdai		
	1998	2002 (III ketv.)
Kreipėsi į valstybinę darbo biržą	52,3	62,2
Kreipėsi į privačių darbo biržų	2,7	3,6
Paskelbė žiniasklaidoje, kad ieško darbo	5,5	9,2
Reguliariai sekė skelbimus žiniasklaidoje	30,0	51,9
Kreipėsi į pažįstamus, gimnaisčius	48,0	53,2
Kreipėsi į darbdavius	19,2	49,6
Kitais būdais ieškojo darbo	1,4	12,8

- ✓ Dvigubai sumažėjo pranešimų apie grupės darbuotojų atleidimus.

Teritorinės darbo biržos gavo 85 darbdavių pranešimus apie numatomus darbuotojų atleidimus. Pagrindine atleidimų priežastimi išlieka įmonių bankrotai arba jų likvidavimas.

Didžiausi grupės darbuotojų atleidimai, labiausiai įtakoję vietinę darbo rinką, buvo šiose bankrutuojančiose šalies įmonėse: Rietave – AB „Rietavo baldai“ (281 asm.), Kaune – UAB „Silvos trikotažas“ (322 asm.), AB „Kauno popieriaus fabrikas“ (228 asm.), AB „Kauno audiniai“ (155 asm.).

Mažėjo nevisiškai darbuotojų užimtumas. Vidutinis metinis nevisiškai užimtų darbuotojų skaičius pasiekė žemiausią lygį per ketverių metų laikotarpį – 5,8 tūkst.

Darbo jėgos pasiūlos struktūros 2002-01-01 ir 2003-01-01 pokyčiai

- ✓ Sumažėjo per metus ieškančių darbo bedarbių

2003 m. sausio 1 d. įregistruotų bedarbių skaičius 191,1 tūkst. – tai beveik 33 tūkst. mažiau nei 2002 m. pradžioje. Jų per metus sumažėjo visose teritorinėse darbo biržose, išskyrus Varėną ir Pasvalį. Labiau jų skaičius mažėjo didžiausių miestų darbo biržose – 16,0 proc., o kitose – 13,7 proc. Daugiau kaip trečdaliu sumažėjo Kupiškyje, Zarasuose, ketvirtadaliu – Vilniuje, Kėdainiuose, Raseiniuose, Šiauliuose, Radviliškyje, Trakuose. Vidutinis metinis bedarbių skaičius, palyginti su 2001 m., sumažėjo nuo 223,5 tūkst. iki 198,4 tūkst. arba 11 proc.

- ✓ Sumažėjo ilgalaikių bedarbių

Ilgalaikių bedarbių 2002 m. pabaigoje sumažėjo 21,8 proc. arba 16,3 tūkst. – iki 58,3 tūkst. Jų dalis tarp bedarbių – nuo 33,3 proc. iki 30,5 proc. Tarp jų didžiąją dalį sudaro moterys – 53,2 proc., be profesinio

mokymo 45 proc., kurių nedarbo trukmė viršija 2 metus – 40 proc. Ilgalaikių bedarbių skaičius pradėjo mažėti nuo 2002 m. vasario mėn. Didžiausių miestų darbo biržose jų sumažėjo ketvirtadaliu, kitų miestų – penktadaliu. Dvigubai ilgalaikių bedarbių sumažėjo Kaišiadoryse, Vilkaviškyje, Kupiškyje, Rokiškyje, Pakruojyje, Anykščiuose, Molėtuose, Vilniuje, Trakuose.

- ✓ Išaugo vyresnio amžiaus bedarbių skaičius

Vyresnių kaip 40 m. amžiaus grupės dalis tarp bedarbių išaugo nuo 52 proc. 2002 m. pradžioje iki 55,1 proc. metų pabaigoje (per 50 m. amžiaus – nuo 23,5 iki 25,2 proc.). Tuo tarpu jaunų bedarbių iki 30 m. dalis sumažėjo nuo 22,3 proc. iki 20,2 proc. (iki 25 m. amžiaus – nuo 12,8 iki 11,4 proc.).

Metų pabaigoje įregistruota 105,2 tūkst. vyresnio amžiaus bedarbių. Jų aukštesnis išsilavinimo lygis: kas penktas turi aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą, kas trečias – be profesinio mokymo. Tuo tarpu tarp jaunimo – kas dešimtas turi aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą, beveik kas antras – be profesinio mokymo. Didesnės dalies ilgalaikių bedarbių amžius viršija 50 m.

Nedarbo lygio tendencijos

- ✓ Sumažėjo nedarbo lygis

Per 2002 m. nedarbo lygis sumažėjo 2 punktais – nuo 12,9 proc. metų pradžioje iki 10,9 proc. metų pabaigoje, o vidutinis metinis – nuo 12,5 iki 11,3 proc., kaip ir buvo prognozuotas. Didžiausias nedarbas buvo įregistruotas vasario 1 d. – 13,1 proc., o lapkričio 1 d. – 10,4 proc. buvo toks, kaip prieš 30 mėn. Per metus nedarbo lygis sumažėjo visose apskrityse, labiausiai – Šiaulių (3,3 punkto) ir Marijampolės (3,1 punkto) apskrityse. Nedarbas 1 – 4 punktais mažėjo beveik visose šalies savivaldybėse, išskyrus Varėnos, Pasvalio ir Neringos, kuriose nedarbas nepakito. Rietavo savivaldybėje nedarbas išaugo 3,5 punkto. 2003 metų pradžioje didžiausias nedarbo lygis – 27,5 proc. Druskininkų, o mažiausias – 5,6 proc. Vilniaus miesto savivaldybių teritorijose.

2002 m. aukščiausias nedarbo lygis – 30,4 proc. buvo sausio 1 d. Druskininkų, o mažiausias – 4,3 proc. – rugpjūčio 1 d. Kretingos darbo biržų aptarnaujamose teritorijose.

Didžiausias vidutinis metinis nedarbo lygis, kaip ir praėjusiais metais, išliko Druskininkuose (26,1 proc.), mažiausias – Vilniaus miesto ir Kretingos savivaldybėse (po 6,1 proc.).

Nedarbo lygis		Vidutinis metinis			
		2002-01-01	2003-01-01	2001	2002
Bendras	12,9	10,9	12,5	11,3	
Vyrų	13,5	10,8	13,2	11,4	
Motėrų	12,2	11,0	11,9	11,3	
Jaunimo	18,7	13,4	15,3	14,9	

✓ Labiausiai sumažėjo jaunimo nedarbo lygis

Daugiausiai kito jaunimo nedarbo lygis, per metus sumažėjęs nuo 18,7 iki 13,4 proc. Vidutinis metinis jaunų bedarbių skaičius 2002 m. buvo 24,1 tūkst. arba 22 proc. mažesnis nei 2001 m. Tačiau vidutinis metinis nedarbo lygis – 14,9 proc. ir toliau išlieka aukštesnis nei bendras nedarbo lygis šalyje.

Vyrų nedarbo lygis per metus sumažėjo 2,7 punkto iki 10,8 proc., vidutinis metinis nedarbo lygis siekė 11,4 proc. Moterų nedarbas tuo pačiu metu tesumažėjo 1,2 punkto iki 11,0 proc., vidutinis metinis nedarbo lygis buvo 11,3 proc.

Sumažėjo savivaldybių, kuriose nedarbas viršija 20 proc.

Didesnis kaip 20 proc. vidutinis metinis nedarbo lygis 2002 m. buvo registruotas septyniose šalies savivaldybėse, o 2001 m. – trylikoje.

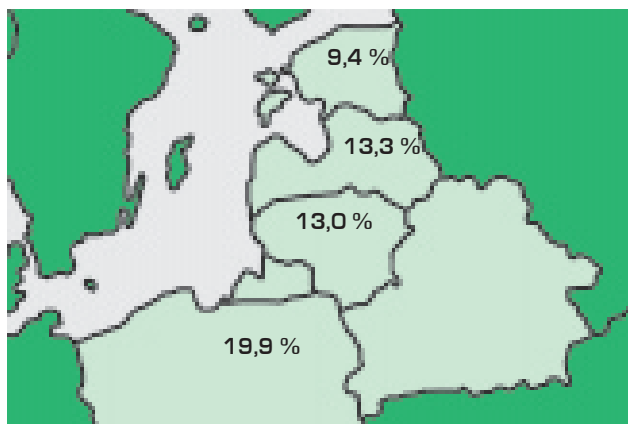
Sumažėjo nedarbo sezoniniai svyravimai

2002 m. vasarą nedarbo lygis laikėsi ties 10,7 proc., o 2000 m. buvo išaugęs nuo 11,1 iki 11,7 proc.

Išaugo nedarbo teritoriniai skirtumai

2002 metų pradžioje santykis tarp aukščiausio ir žemiausio nedarbo lygio tarp savivaldybių teritorijų skyrėsi 4,1 karto, o metų pabaigoje – jau 5 kartus.

Nedarbas Lietuvoje, kaimyninėse šalyse ir ES

Lietuvai integruojantis į Europos Sąjungą, šalies darbo rinką ir vieningą užimtumo erdvę veikia rinkos globalizacijos, laisvo asmenų judėjimo procesai. Lietuvoje nedarbas ir toliau išlieka didesne problema nei ES šalyse. Gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis, antrąjį 2002 m. ketvirtį aukščiausias nedarbo lygis buvo Lenkijoje – 19,9 proc. Latvijoje jis siekė 13,3 proc., Lietuvoje – 13,0 proc. ir Estijoje – 9,4 proc. Eurostato vertinimu, 2002 m. rugsėjo mėn. Europos Sąjungoje buvo 13,4 mln. bedarbių, o nedarbo lygis – 7,6 proc.

Nedarbo netolygumai		2000		2001	
		ES	Lietuva	ES	Lietuva
Nedarbo lygis		8,4	13,4	7,3	17,0
Vyrų		7,3	14,2	6,4	19,7
Moterų		9,9	13,9	8,7	14,2
Jaunimo		16,1	29,0	14,0	30,2
Ilgalaikių bedarbių dalis		45,2	52,3	44,0	59,0

2003 metais nedarbas dar išliks didele problema

Labai išaugęs kvalifikuotos darbo jėgos paklausa

Specialistams su aukštesniu ir aukštesniu išsilavinimu teks 23 proc. visų darbo pasiūlymų – dvigubai daugiau nei 2002 metais, tačiau asmenims be profesinės kvalifikacijos sumažės nuo 24 proc. iki 16 proc.

Daugės steigiamų darbo vietų

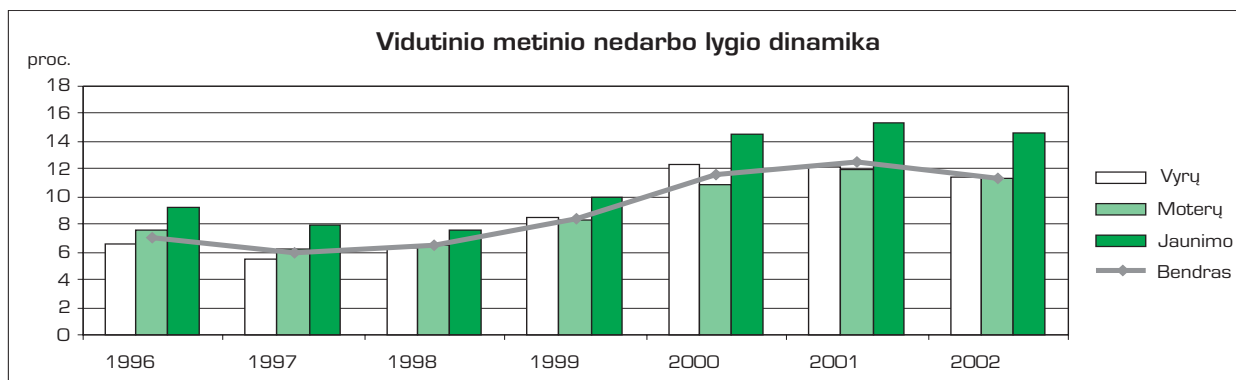
Darbdaviai numato įsteigti beveik 45 tūkst. ir likviduoti apie 15 tūkst. darbo vietų. Steigiamų darbo vietų skaičius turėtų išaugti per 20 tūkst. daugiau, palyginti su 2001 metais.

Mažės darbo jėgos pasiūla

Prognazuojamas darbo jėgos pasiūlos sumažėjimas per metus – beveik 40 tūkst. iki 150 – 160 tūkst. bedarbių metų pabaigoje.

Nedarbo lygis sumažės

Vidutinis metinis nedarbo lygis prognozuojamas apie 10,5 proc., tai 0,8 punkto mažiau nei 2002 metais. Vasaros sezono metu nedarbas gali sumažėti iki 9 – 10 proc.

GYVENTOJŲ UŽIMTUMO PRIEMONIŲ REALIZAVIMAS

Užimtumo politikos strateginėms kryptims įgyvendinti, Lietuvos darbo biržos veikla buvo orientuota į užimtumo rėmimą ir tobulinimą, gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių, lygių galimybių darbo rinkoje didinimą bei į darbo vietų sistemos plėtojimą.

Per 2002 metus gyventojų užimtumo priemonėmis pasinaudojo 276,8 tūkst. ieškančių darbo asmenų, tai 22 tūkst. daugiau nei 2001 m. Teritorinėms darbo biržoms finansuojant iš Užimtumo fondo ar tarpininkaujant sukurta 71,7 tūkst. laikinų darbo vietų, tai 17,3 tūkst. daugiau nei 2001 m.

ĮDARBINIMO TARPININKAVIMAS

Kas antras ieškantysis darbo – įdarbintas

Per 2002 m. įdarbinta 133,7 tūkst. – arba kas antras besikreipiantysis. Tokia įdarbinimo tarpininkavimo rezultatų tendencija išlieka antrus metus iš eilės. Tiek 2002 m., tiek ir 2001 m. įdarbinta daugiau negu per dvejų 1996 – 1997 m. laikotarpį.

Nuolatiniam darbui įdarbinta 92,7 tūkst. asmenų, palyginti su 2001 m., padidėjo 6,3 tūkst. Beveik tiek pat sumažėjo terminuotas įdarbinimas.

Bedarbių aktyvumas ir išsilavinimas – įsidarbinimo sėkmės garantas

Tarp visų įdarbintųjų, bedarbiai, registruoti iki 12 mėn. sudaro 80 proc., kai tuo tarpu – ilgalaikiai bedarbiai tik 20 proc. Atitinkamai, turintys aukštąjį, aukštesnįjį išsilavinimą – 17 proc., pagrindinį (pradinį), vidurinį išsilavinimą ir profesinį parengimą – 60 proc., o be profesinio mokymo – 23 proc.

Daugiausiai padėta susirasti darbuotojų paslaugų sektoriaus darbdaviams

Paslaugų sektoriaus įmonėms nukreipta įdarbinimui 65,4 tūkst. asmenų, iš jų daugiausiai darbui didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje, sauskelių trans-

porte, švietime. Pramonės sektoriui – 42,4 tūkst., iš jų daugiausiai drabužių siuvimo, maisto ir medienos gamybos įmonėms. Statybos sektoriui – 18,6 tūkst. ir žemės ūkio – 7,3 tūkst.

Sąveikos su darbdaviais vystymas

Pagrindiniai sąveikos su darbdaviais uždaviniai – padėti parinkti ar parengti reikiamos kvalifikacijos darbuotojus laisvoms vietoms užimti, kartu įgyvendinti nedarbo prevencijos priemonės. Bendradarbiavimo strategija ir taktika buvo diferencijuota pagal įmonių strateginės veiklos planus: steigiančios ar likviduojančios darbo vietas, plečiančios gamybą ar paslaugas, diegiančias naujas technologijas ar įrengimus.

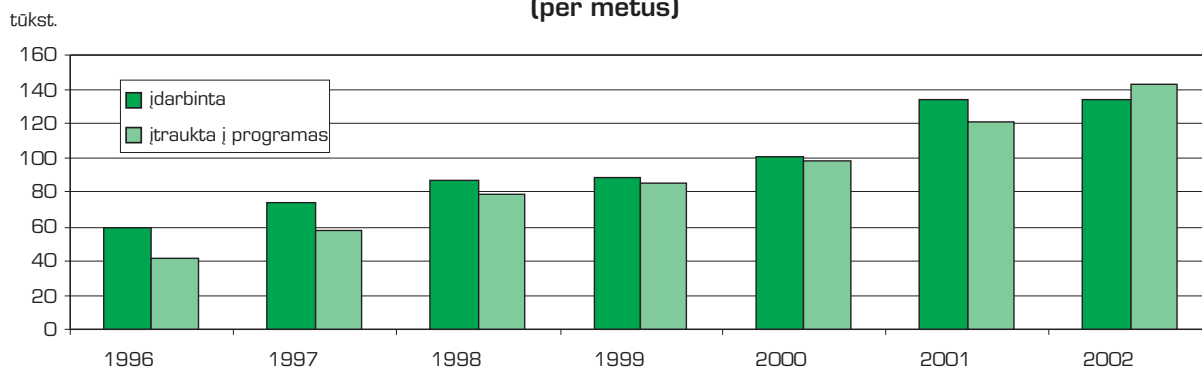
2002 metais dešimtadaliu išaugo aptarnaujamų darbdavių skaičius – iki 31,6 tūkst., kas sudaro 41 proc. realiai veikiančios darbo rinkos.

Bendradarbiavimui su darbdaviais stiprinti bei darbo rinkos aktyvios politikos priemonėmis įgyvendinti pasirašyti 10,6 tūkst. susitarimai su šalies darbdaviais. Bendravimas susitarimų pagrindu ir patvirtintos priemonės padėjo pasiekti konkrečių sąveikos rezultatų. Panevėžio darbo birža AB „Ekranas“ nukreipė 410 asmenų terminuotam ir 136 – nuolatiniam darbui, Šiaulių darbo birža – AB „Baltic vairs“ nukreipė darbui 360 bedarbių, AB „Venta“ – 201, Alytaus darbo birža – AB mašinų gamykloje „Astra“ įdarbinti 76 bedarbiai, 64 jų dirbo viešuosius, 17 Užimtumo fondo remiamus darbus. Tai tik keletas bendradarbiavimo pavyzdžių.

Siekdami išsiaiškinti paslaugų poreikį, darbo biržų specialistai 31 tūkst. kartų lankėsi įmonėse, iš jų šeštadalį – pas naujus darbdavius. Buvo organizuota per 1 tūkst. susitikimų–seminarų bei pasitarimų, per 1,1 tūkst. darbo mugių.

Darbdaviams suteiktų paslaugų kokybei įvertinti, lanksčiau atsiliepti į jų poreikius, įdiegta nauja įmonės kortelė, suformuota apie 21 tūkst. įmonių duomenų bazė.

Įdarbinimo ir įtraukimo į darbo rinkos aktyvios politikos programas dinamika (per metus)

Galimybė įsidarbinti užsienyje

Lietuvos darbo birža tarpininkavo per 700 Lietuvos Respublikos piliečių darbui užsienyje. Vyko stažuotojų į Vokietijos Federacinę Respubliką ir Švedijos Karalystę atranka įdarbinimui, tarpininkavimas studentų darbui vasaros atostogų metu bei merginų dalyvavimui Au Pair programoje Vokietijos Federacinėje Respublikoje. Tęsiamas bendradarbiavimas su Airijos Respublikos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Norvegijos Karalystės darbdaviais bei privačiomis įdarbinimo tarnybomis. Pirmieji statybininkai išvyko dirbti į Norvegijos Karalystę bei merginos dalyvauti kultūrinėje Au Pair programoje Austrijoje. Pradėtas bendradarbiavimas su Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės Londono municipalitetu dėl socialinių darbuotojų įdarbinimo.

Užsienyje stažavosi ir buvo įdarbinti viešbučių ir restoranų ūkio, gastronomijos, žemės ūkio specialistai, statybininkai, slaugytojai.

Laikinas užsieniečių darbas Lietuvoje

Darbdavių poreikiams kvalifikuotai darbo jėgai patenkinti, galimybėi perimti kitų šalių darbo patirtį, skatinti investicijas, toliau vyko užsieniečių įdarbinimas. Išduoti 477 leidimai dirbti. Daugiausia jų išduota naftos perdirbimo, aviacijos ir telekomunikacijų inžinieriams, virėjams, kepėjams ir pedagogams. Atsirado poreikis vamzdinių projektuotojams, laivų dažymo – konservavimo specialistams. Lietuvoje dirbo užsieniečiai, atvykę iš 38 šalių, daugiausiai iš Kinijos, Rusijos, JAV. Didžioji jų dalis dirba Vilniuje, Klaipėdoje, Kaune.

DARBO RINKOS AKTYVIOS POLITIKOS PROGRAMŲ REALIZAVIMAS

2002 m. dominuojančia Lietuvos darbo biržos veikla tapo perėjimas nuo pasyvaus į aktyvų bedarbių rėmimą. 2002 metais pirmą kartą šiose programose dalyvavo daugiau kaip 125 tūkst. ieškančių darbo. Palyginti su 2001 m., jų skaičius išaugo ketvirtadaliu. Ypač išsiplėtė nepasirengusių darbo rinkai (26,7 tūkst.), darbo rinkoje papildomai remiamų (25,9 tūkst.) ir ilgalaikių bedarbių (11 tūkst.) įtraukimas į programas. Darbo rinkos aktyvi politika išsiplėtė visose teritorinėse darbo biržose. Trečdaliu ir daugiau – Druskininkuose, Prienuose, Šilutėje, Jurbarko, Šilalėje, Mažeikiuose, Utenoje, didžiausiuose miestuose – penktadaliu.

Profesinis mokymas

Į profesinio mokymo programas įtraukta 23,4 tūkst. asmenų – penktadaliu daugiau, palyginti su 2001 m. ir daugiausia per visą veiklos laikotarpį. Profesinio mokymo programa buvo orientuota 3 kryptimis: nedarbo prevencijai, užimtumo gebėjimams didinti, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius, ir verslumo gebėjimų ugdymui.

Nedarbo prevencija

Į profesinio mokymo programas nukreipta 3,2 tūkst. darbuotojų, išpėtų apie atleidimą iš darbo. Daugiausia jų persikvalifikavo (1,6 tūkst.) bei tobulino kvalifikaciją (1,1 tūkst.). Įsigiję naujas ar aukštesnes profesines kvalifikacijas, jie liko ar perėjo dirbti į darbdavių įsteigtas ar restruktūrizuotas darbo vietas. Kartu su darbdaviais įgyvendinti 239 konkretūs mokymo projektai. Pažymėtini darbo biržų ir priešgaisrinės apsaugos tarnybų, švietimo skyrių, SPAB „Lietuvos geležinkeliai“, UAB „VP Market“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Čilija“ mokymo projektai.

Užimtumo gebėjimų didinimas, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius

Įgyti profesines kvalifikacijas nukreipta 16,4 tūkst. bedarbių. Į profesinių mokymą, suteikiantį I lygio profesinę kvalifikaciją arba teisę atlikti darbą ar funkciją mokymo programas, nukreipta 1,4 tūkst., suteikiantį II lygio profesinę kvalifikaciją – 11,5 tūkst., į neformalųjį profesinį mokymą, suteikiantį darbdavio pripažintą kvalifikaciją – 3,6 tūkst. bedarbių.

Darbdavių poreikiui kvalifikuotai darbo jėgai patenkinti buvo parengti ir įgyvendinti 338 bendri mokymo projektai. Prekybos įmonėms parengta 3,9 tūkst. darbuotojų, išskirtini projektai su UAB „VP Market“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Norfa“, UAB „Maxima“. Aprangos ir tekstilės įmonėms parengta 3,4 tūkst., išskirtini projektai su AB „Kauno Baltija“, AB „Šatrija“, AB „Lelija“, AB „Gija“, AB „Žiemys“. Statybos įmonėms parengta 3,2 tūkst. darbuotojų, išskirtini projektai su UAB „Statybos montavimo darbai“, UAB „Baltukmės statyba“. Taip pat pažymėtini projektai, įgyvendinti kartu su UAB „Velga Vilnius“, AB „Vilniaus Vingis“.

Toliau buvo siekiama, kad praktinis mokymas būtų organizuojamas gamyboje, didinant praktinių įgūdžių įsigijimą.

Nekvalifikuotos darbo jėgos gebėjimų konkuruoti darbo rinkoje didinimas

7,2 tūkst. bedarbių be profesinio mokymo suteiktos profesinės kvalifikacijos. Pirmos profesijos įsigijimo programų skaičius išaugo daugiau kaip ketvirtadaliu. Didžiąją dalį dalyvavusiųjų – 60 proc. sudarė jaunimas.

Kaimo bedarbių užimtumo gebėjimų didinimas

0,7 tūkst. kaimo bedarbių suteiktos profesinės kompetencijos netradiciniams verslams plėtoti – kalakutų ir putpelių, vaistinių ir prieskoninių augalų, triušių, dekoratyvinių augalų auginimui.

Apmokytų paklausausių profesijų sričių penketukas	2001	2002
Ganyba ir perdirbimas	2 700	3 500
Paslaugos asmenims	3 100	3 500
Verslas ir administravimas	3 000	3 400
Architektūra ir statyba	1 300	1 800
Inžinerija ir inžinerinės profesijos	1 400	1 700

Verslumo gebėjimų ugdymas

Daugiau kaip 3,7 tūkst. asmenų darbo biržų specialistai suteikė žinias, kaip pradėti savo verslą, tirti verslo aplinką, rengti verslo planus, vesti apskaitą. Daugiau negu pusė apmokytų bedarbių gavo beprocentę darbo biržos ar SVV fondo paskolą, išsipirko lengvatinius patentus ar įkūrė individualias įmones savo lėšomis.

Viešųjų mokymo paslaugų pirkimų – atvirųjų konkursu būdu – plėtra

Pirmą kartą atvirouosius konkursus organizavo teritorinės darbo biržos. Konkursuose dalyvavo 187 mokymo įstaigos, įmonės, kurios pateikė pasiūlymus dėl 869 skirtingų mokymo programų. Padidėjo profesinio mokymo prieinamumas, išsiplėtė galimybė įsigyti profesinę kvalifikaciją, papildomus profesinius gebėjimus savo gyvenamojoje vietovėje. Išlaikę mokymo įstaigų, įmonių tarpusavio konkurencijai, nuo 10 iki 70 proc., palyginti su 2001 m., sumažėjo paklausausių – siuvėjo operatoriaus, lengvų drabužių siuvėjo, lengvųjų automobilių kėbulo taisytojo, verslo organizatoriaus, pardavėjo, virėjo, padavėjo barmeno, platus profilio kirpėjo, kompiuterio vartojimo pagrindų mokymo programų kainos.

Darbo klubų veikla

2002 m. programoje dalyvavo 46,9 tūkst. ieškančių darbo asmenų arba kas šeštas užsiregistravęs darbo biržoje asmuo. Darbo klubo programa – veiksmingiausia ieškančių darbo asmenų darbinės motyvacijos didinimo, informavimo ir darbo paieškos įgūdžių lavinimo priemonė. Programa buvo orientuota:

- ✓ į klientų profesinio apsisprendimo didinimą ir profesijos įsigijimą;
- ✓ mokymą pasinaudoti naujausiomis informacinėmis priemonėmis – SIP, PIC, internetu ir kt.;
- ✓ mokymą sudaryti gyvenimo aprašymą (CV);
- ✓ jaunimo motyvavimą ir skatinimą rinktis paklausią darbo rinkoje profesiją, padidinant užsiėmimų trukmę iki 8 dienų.

Darbo klubo užsiėmimai organizuojami pagal dalyvių poreikių ir konkurencinių galimybių panašumus. Didžiausias dėmesys skirtas šioms tikslinėms grupėms, kurios sudarė didžiąją programoje dalyvavusių asmenų skaičių:

- ✓ 18,7 tūkst. nekvalifikuotiems asmenims – sustiprinti motyvaciją ir apsispręsti įsigyti paklausią darbo rinkoje profesiją;
- ✓ 20,7 tūkst. ilgalaikiams bedarbiams – motyvuoti aktyviai darbo paieškai, paklausios darbo rinkoje profesijos įsigijimui ar kvalifikacijos kėlimui;
- ✓ 18,2 tūkst. kaimo bedarbiams – skatinti savarankiškai veiklai, susikuriant sau darbo vietą, supažindinti su perspektyviomis žemės ūkio šakomis, su verslo sąlygomis ir galimybėmis.

Darbo klubo programoje 80 proc. dalyvavusių asmenų įgijo darbo paieškos ir bendravimo įgūdžius, pusei jų suteikta psichologinė pagalba, pakeitusi neigiamą nuostatą dėl išsidarbinimo galimybių. Kas penktas po dalyvavimo programoje išsidarbino, 13 proc. nusprendė mokytis, 3,8 proc. organizavo savo verslą arba išsipirko patentą.

Užimtumo rėmimas

Viešųjų darbų organizavimas

2002 m. viešuosius darbus dirbo 48,1 tūkst. asmenų – trečdaliu daugiau, palyginti su 2001 m. Prioritetu įtraukti į laikinus viešuosius darbus buvo teiktas ilgalaikiams, kaimo bedarbiams, labiausiai socialiai pažeidžiamiems asmenims.

Tarp įdarbintųjų – kas antras ilgalaikis ir kaimo bedarbis, kas trečias – darbo rinkoje remiamas asmuo. Vidutiniškai vienas bedarbis viešuosiuose darbuose išdirbo 2,3 mėnesio.

Užimtumo tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimu net 17-oje aukščiausio nedarbo teritorijų – Druskininkų mieste, Skuodo, Šalčininkų, Akmenės, Mažeikių, Pasvalio, Joniškio, Panevėžio, Vilniaus, Jonavos, Lazdijų, Jurbarko, Kelmės, Marijampolės, Tauragės, Ignalinos ir Rokiškio rajonuose – buvo leista darbo užmokesčio dalį, dengiamą iš Užimtumo fondo didinti iki 100 proc. Šiose darbo biržose kas 4–5 užsiregistravęs bedarbis dalyvavo viešųjų darbų programoje.

Viešųjų darbų pagalba sumažintas galimas nedarbo lygis šalyje per metus vidutiniškai 0,5 proc. punkto, o aukščiausio nedarbo teritorijose – apie 1,5 proc. punkto.

Viešųjų darbų programos realizavimui 2002 metais iš Užimtumo fondo panaudota 25,3 mln. Lt. Iš Valstybės biudžeto lėšų (perduotų savivaldybėms) darbo rinkos politikos programoms, viešųjų darbų vykdymui skirta 18,9 mln. Lt., tuo tarpu savivaldybės panaudojo tik 11,7 mln. Lt.

Kaime dirbo 7,0 tūkst. asmenų, dvigubai išaugus viešųjų darbų apimtims pas ūkininkus. Vis labiau viešųjų darbų naudingumą įvertina privatūs darbdaviai – jų pritraukta pusantro karto daugiau – 3,5 tūkst.

Ūkininkai, žemės ūkio bendrovės, miškų urėdijos, organizavę viešuosius darbus, ne tik suteikė galimybę 24,2 tūkst. kaimo bedarbių užsidirbti lėšų pragyvenimui, bet rėmė vaisiais, daržovėmis vaikų namus, darželius, mokyklas bei senelių globos namus.

Didėja šių darbų socialinė nauda vietinei bendruomenei. Daugelis miestų, gyvenviečių gerbūvio, parkų, kapinių priežiūros darbų atliekami bedarbių jėgomis, taip pat vykdomi ir reikšmingi projektai globos ir rūpybos sferoje, miškų priežiūroje, kultūros paveldo išsaugojime ir kt.

2002 m. pavasarį bedarbių jėgomis šalyje pasodinta per 2000 ha miško. Miško tvarkymo darbai buvo atliekami kelių dešimčių tūkstančių ha plotuose.

Daugiau nei 2,5 tūkst. bedarbių dirbo socialinėje sferoje, teikdami paslaugas vienišiams seneliams, neigaliams vaikams, remontuodami remtiniams asmenims gyvenamąsias patalpas, ruošdami malkas ir t.t.

Visoje šalyje beveik 7 tūkst. bedarbių remontavo mokyklas, darželius, ligonines ir kitus socialinės paskirties objektus.

Darbo vietų subsidijavimas

Darbo rinkoje remiamiems bedarbiams įsteigta 2,6 tūkst. subsidijuojamų darbo vietų, iš jų 197 – I ir II grupės invalidams. Ši programa padėjo padidinti daugiau kaip pusantro karto, palyginti su 2001 m., steigiamų bei pritaikomų darbo vietų skaičių.

Asmenų nuo 16 iki 25 metų, pirmą kartą pradedančių darbinę veiklą, įdarbinta į subsidijuojamas darbo vietas 0,5 tūkst., motinų, auginančių vaikus iki 8 metų, – 0,7 tūkst., invalidų – 0,3 tūkst., ilgalaikių bedarbių – 0,5 tūkst.

Užimtumo fondo remiamų darbų organizavimas

Remiamų darbų programoje dalyvavo 4,8 tūkst. bedarbių – ketvirtadaliu daugiau, palyginti su 2001 m. Prioritetas buvo skirtas absolventų bei asmenų, baigusių darbo rinkos profesinį mokymą pirminių darbo įgūdžių konkrečiose darbo vietose įgijimui ir programos efektyvumui.

Programoje dalyvavo 2,7 tūkst. jaunų bedarbių arba daugiau nei pusė visų nukreiptų. Tarp jų absolventų – 1,2 tūkst., baigusių darbo rinkos profesinį mokymą –

0,6 tūkst. Turintiems nepaklausią vietos darbo rinkoje profesiją ar ilgesnę kaip 1 metų darbo pertrauką pagal profesinį pasirengimą 2,1 tūkst. bedarbių sudaryta galimybė atnaujinti arba įgyti naujus darbinius įgūdžius. Programoje dalyvavo 0,9 tūkst. neturinčių profesinio pasirengimo asmenų, kuriems remiamų darbų programa padėjo nustatyti profesinę motyvaciją.

Jau treči metai apie 70 proc. bedarbių pasilieka nuolatiniam darbui, kas rodo aukštą programos efektyvumą.

Savo verslo organizavimas

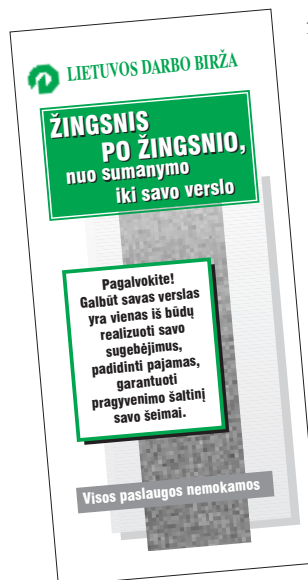
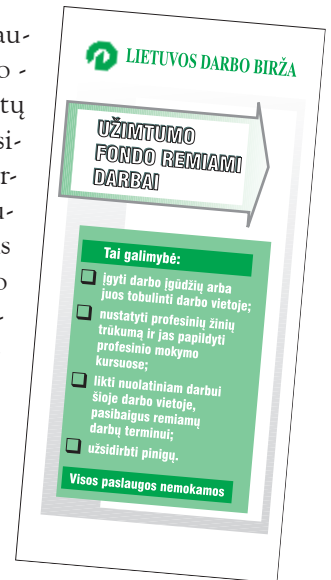
Savo verslą, skiriant beprocentes paskolas iš Užimtumo fondo ir tarpininkaujant išsipirkti lengvatinius patentus, pradėjo 15,7 tūkst. bedarbių, tai 1,6 tūkst. asmenų daugiau nei 2001 m.

Savo verslo organizavimo programa buvo orientuota verslo aplinkos tyrimams, verslo aplinkos gerinimui.

Teritorinių darbo biržų specialistai, bendradarbiaudami su savivaldybėmis, tyrė ir sudarė naujus arba aktualizavo 39 verslo aplinkos žemėlapius, iš kurių mato, kokios paslaugos teikiamos ir kokių dar trūksta rajone.

Darbo biržos, aktyviai bendradarbiaudamos su savivaldybėmis ir gerindamos verslo aplinką, inicijavo mokstinių lengvatų pradedantiems savo verslą priėmimą ir taikymą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimas „Dėl verslo liudijimų išdavimo gyventojams tvarkos“ įtakojo savivaldybes nustatyti bedarbiams mažesnę pajamų mokestį už verslo liudijimus.

Pradedant 1999 m., kasmet maždaug 50 bedarbių suteikiamos beprocentės paskolos, o užsiimančių patentine veikla asmenų skaičius išaugo trim ketvirtadaliais. Moterys pasižymėjo didesniu aktyvumu – jos sudarė daugiau nei pusę iš visų organizavusių savo verslą. Kaip ir ankstesniais metais, išlieka panašus savo verslo pobūdis: 41 proc. užsiėmė prekyba, kas penktas – statyba ir remontu, kas dešimtas teikė buitines paslaugas arba atliko medžio darbus.

TIKSLINIŲ DARBO RINKOS POLITIKOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

Nedarbo pasekmių švelninimas

Teritorinės darbo biržos vidutiniškai kas ketvirtą apklausė 3,5 tūkst. darbdavių, kurių įmonėse yra nevisiškai užimtų darbuotojų, iškeltos bankroto bylos, prognozavo grupinių ar darbuotojų atleidimų stebėseną.

Grupės atleidimų pasekmėms sušvelninti buvo parengtos 54 nedarbo pasekmių švelninimo programos, kurių dėka 3,5 tūkst. išpėtų apie atleidimą asmenų buvo įtraukta į darbo rinkos aktyvios politikos programas, per 1,5 tūkst. asmenų įdarbinta.

Numatomų atleisti darbuotojų parengimui keisti darbo pobūdį, siekiant išvengti nedarbo, darbo biržų darbuotojai organizavo informacinius susirinkimus ir laikinus darbo biržų punktus įmonėse. Tokie punktai – „mini“ darbo biržos veikė 19 šalies įmonių ir aptarnavo 1,5 tūkst. išpėtų apie atleidimus asmenų.

Jaunimo (iki 25 m.) užimtumo didinimas

Per 2002 m. teritorinės darbo biržos aptarnavo 83,7 tūkst. jaunų bedarbių.

Į gyventojų užimtumo priemones įtraukta beveik 60 tūkst. jaunimo, iš jų 26,3 tūkst. įdarbinta, 31,6 tūkst. įtraukti į darbo rinkos aktyvios politikos programas. Į remiamų darbų programą – daugiau kaip kas antras, profesinio mokymo – daugiau kaip kas trečias jaunas žmogus.

Jaunimo atviram informavimui ir įdarbinimui įrengti jaunimo darbo centrai Klaipėdos ir Šiaulių darbo biržose. Suformuota šių centrų veiklos taktika: dalyvaujančio jaunimo savarankiškumas, kole-

gialumas, tarpusavio pasitikėjimas, neformalus bendravimas ir bendradarbiavimas. Taikytos priemonės padėjo sumažinti jaunimo dalį tarp bedarbių nuo 18,7 iki 13,4 proc.

Pirmą kartą ieškančiųjų darbo užimtumo gebėjimų didinimas

Per 2002 m. aptarnauta 49,0 tūkst. pirmą kartą ieškančių darbo bedarbių. Jaunimas tarp jų sudarė 77 proc.

Užimtumo gebėjimų didinimui buvo realizuojama „Pirmo žingsnio darbo rinkoje“ programa, kurios prioritetams neturintiems profesinio parengimo buvo konsultavimas, o turintiems paklausių profesinę kvalifikaciją, absolventams – tarpininkavimas. Į gyventojų užimtumo priemones įtraukta 29,6 tūkst. pirmą kartą ieškančių darbo bedarbių, iš jų 11,0 tūkst. įdarbinta. Motyvacijos bei psichologinio aktyvinimo užsiėmimus lankė 11,1 tūkst. šių bedarbių, 4,1 tūkst. įgijo naujas profesines kvalifikacijas.

Taikytos priemonės padėjo sumažinti pirmą kartą ieškančių darbo asmenų dalį tarp bedarbių bei jų skaičių nuo 16,9 iki 16,1 tūkst.

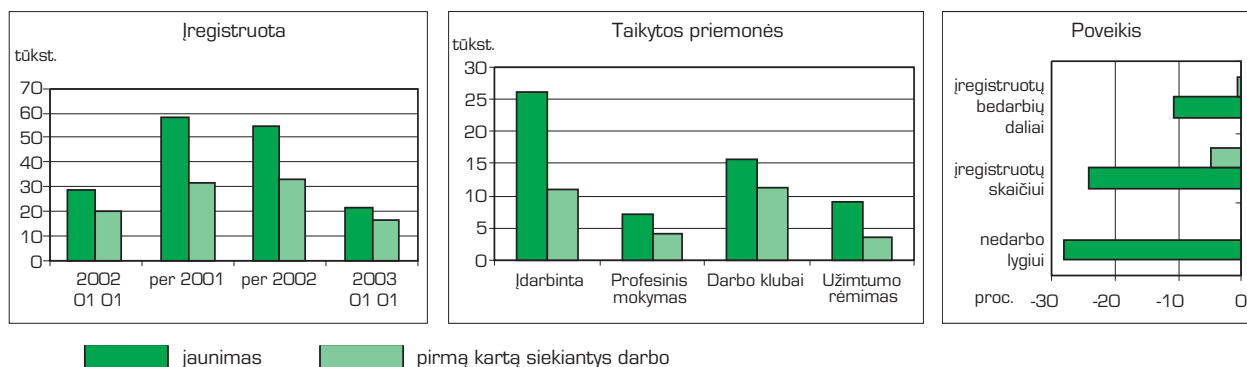
Absolventų aktyvi integracija į darbo rinką

Per 2002 m. aptarnauta 18,2 tūkst. aukštųjų, aukštesniųjų ir profesinių mokyklų absolventų.

Į „Absolvento“ programą nukreipti visi užsiregistravę absolventai. Jie buvo supažindinti su savarankiškos darbo paieškos įgūdžių ugdymu, darbo karjeros galimybėmis. Įdarbinta 6,6 tūkst. absolventų.

Absolventų aktyvinimo dėka jų skaičius 2002 m. sumažėjo nuo 6,1 tūkst. metų pradžioje iki 4,2 tūkst. metų pabaigoje.

Jaunimo ir pirmą kartą siekiančių darbo integravimas į darbo rinką

Sunkiausiai integruojamų į darbo rinką bedarbių gebėjimų konkuruoti darbo rinkoje didinimas
Darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų užimtumo rėmimas

2002 m. teritorinės darbo biržos aptarnavo 161,6 tūkst. šios grupės bedarbių, tai 22,5 tūkst. daugiau nei per 2001 m. Tą lėmė Bedarbių rėmimo įstatymo papildymas, kuris darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų grupę išplėtė nuo 5 iki 7.

Įregistruota per metus

	2001		2002	
	Skaičius	Dalis, proc.	Skaičius	Dalis, proc.
Darbo rinkoje papildomai remiami bedarbiai	68,4	100,0	96,2	100,0
Invalidai	4,4	6,4	5,9	6,1
Asmenys nuo 16 iki 25 metų, pirmą kartą pradantys darbinę veiklą			21,0	21,8
Absolventai, pradantys darbinę veiklą pagal specialybę			12,6	13,1
Asmenys, jaunesni kaip 18 m.	3,4	2,8		
Ilgalaikiai bedarbiai, kurių nedarbo trukmė nuo išregistravimo darbo biržoje ilgesnė kaip 2 m.			20,2	21,0
Motina arba tėvas, turintis (is) vaiką iki 14 m. amžiaus	45,2	62,3		
Motina arba tėvas, augantis (-is) vaikas iki 8 metų			26,9	28
Asmenys, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus likę mažiau kaip 5 metai	13,1	26,7	14,4	15
Asmenys, grįžę iš laisvės atėmimo vietų, kai laisvės atėmimo laikotarpis buvo ilgesnis negu 6 mėn.	4,3	5,6	4,8	5

Į gyventojų užimtumo priemones įtraukta 54,2 tūkst. remiamų asmenų. Įdarbinta į laisvas, subsidijuojamas, kvotines darbo vietas, bei pagal terminuotas darbo sutartis 39,4 tūkst. Darbo klubų užsiėmimus lankė 23,2 tūkst., įsigijo profesiją ar pakėlė kvalifikaciją 8,1 tūkst. Užimtumo rėmimo programose dalyvavo 21,4 tūkst. – tai daugiau nei kas ketvirtas užsiregistravęs remiamas asmuo. Iš jų 16,3 tūkst. dirbo viešuosiuose, 2,5 tūkst. – remiamuose darbuose. Lengvatinėmis sąlygomis įsigiję patentą, savo verslą pradėjo 3,7 tūkst. šių bedarbių.

Taikytos priemonės leido sumažinti darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų dalį tarp bedarbių nuo 39,5 iki 35,5 proc.

Grįžusių iš įkalinimo įstaigų profesinės kompetencijos didinimas

Per 2002 m. aptarnauta 9,6 tūkst. šių bedarbių. Tarp įregistruotų darbo biržoje asmenų, grįžusių iš laisvės atėmimo vietų, tik vienas iš dešimties turėjo profesinę kvalifikaciją, kas antras – nepradėjęs darbinės veiklos.

Profesinės kompetencijos didinimo programa, finansuojama iš valstybės biudžeto, buvo vykdoma 11 darbo biržų. Nukreipti mokyti 159 bedarbiai, iš kurių 130 įgijo profesines kvalifikacijas ir 52 įsidarbino iš karto po mokymo. Buvo pasiūlytos 35 mokymo programos.

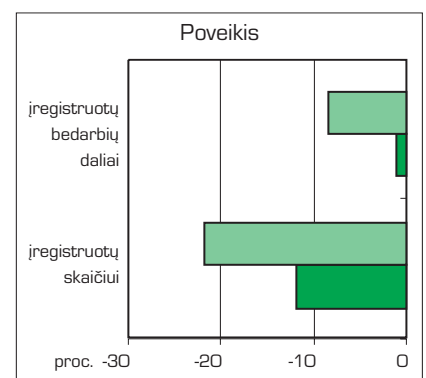
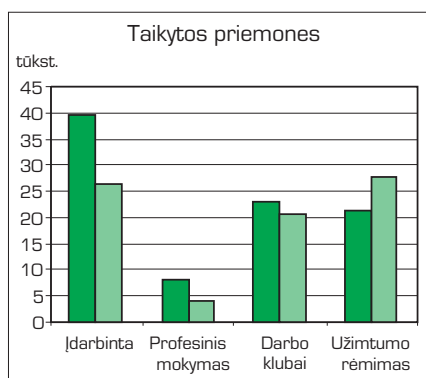
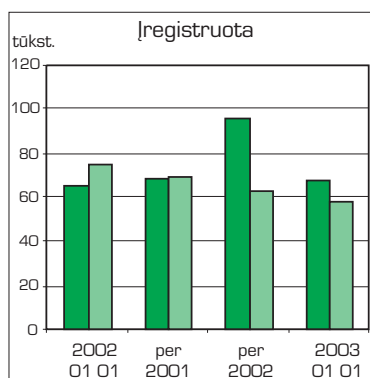
Ilgalaikių bedarbių integravimo į darbo rinką didinimas

Vidutiniškai per metus aptarnauta 63 tūkst. ilgalaikių bedarbių.

Į gyventojų užimtumo priemones buvo įtraukta 81,8 tūkst. ilgalaikių bedarbių, tai 11,6 tūkst. daugiau nei 2001 m. Ypač išsiplėtė įtraukimas į darbo rinkos aktyvios politikos programas – 11,0 tūkst. Įdarbinta 26,6 tūkst. ilgalaikių bedarbių.

Taikytos gyventojų užimtumo priemonės padėjo sumažinti ilgalaikių bedarbių dalį nuo 33,6 iki 30,5 proc., bedarbystės trukmę – nuo 7,4 iki 7,1 mėn. bei vidutinį metinį jų skaičių.

Darbo rinkoje papildomai remiamų ir ilgalaikių bedarbių integravimas į darbo rinką

darbo rinkoje papildomai remiami bedarbiai

ilgalaikiai bedarbiai

NAUJŲ AKTYVINIMO PRIEMONIŲ TAIKYMAS

*Ilgalaikių bedarbių aktyvinimas atnaujinti
profesines žinias ir praktinius įgūdžius*

Pirmą kartą ilgalaikių bedarbių aktyvinimui didinti pradėtos diegti Įgūdžių atnaujinimo priemonės, į kurias įtraukta 1,5 tūkst. bedarbių. Jiems buvo pasiūlyta 13 pažintinių ir 14 profesinių žinių bei praktinių įgūdžių atnaujinimo programų.

Specializuotus psichologijos užsiėmimus pasitikėti savimi, prisitaikyti prie pokyčių lankė 1,1 tūkst. ilgalaikių bedarbių.

*Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų
įgyvendinimas*

Dvigubai 2002 m. išsiplėtė realizuojamų projektų ir įsteigtų darbo vietų skaičius. Tai reali pagalba mažinti regioninius nedarbo skirtumus, valstybei teikiant negrąžinamą finansinę paramą naujų darbo vietų kūrimui didžiausio nedarbo teritorijose.

Įgyvendinti 36 projektai – kas trečias kaimo vietovėje, kur žmonėms rasti darbą sunku.

Sukurtos 377 darbo vietos, į kurias įdarbinti darbo biržose registruoti bedarbiai. Iš jų kas trečias ilgalaikis, kas ketvirtas jaunas asmuo, kas septintas bedarbis iš socialiai remtinų šeimų.

Siekiant patenkinti projektų vykdytojų poreikius, kas trečias asmuo buvo įtrauktas į profesinio mokymo programą ir, įgijęs reikiamą kvalifikaciją, buvo įdarbintas.

Daugiausiai projektų realizuota Mažeikių rajone – 8, Druskininkų mieste, Šalčininkų ir Jurbarko rajone – po 4, Akmenės, Vilniaus ir Pasvalio rajone – po 3, Ignalinos ir Lazdijų rajone – po 2, Jonavos, Skuodo ir Panevėžio rajonuose – po vieną projektą.

Vietinių užimtumo iniciatyvų projektai apėmė labai įvairias veiklos rūšis: pramonės (siuvimo, medienos apdirbimo, maisto produktų gamybos), viešbučių, kaimo turizmo bei kitų paslaugų teikimo, ekologinės krypties ir kt.

*Individualios karjeros vadybos
programos diegimas*

Aukštos kvalifikacijos bedarbių darbinei karjerai užtikrinti, pradėta įgyvendinti individualios karjeros vadybos programa. Joje dalyvavo 1,1 tūkst. turinčių darbo patirtį, paklausias darbo rinkoje profesines kvalifikacijas bei aukštųjų mokyklų absolventų. Programos metu supažindinta su savęs pažinimo, karjeros projektavimo metodais.

PAŽANGIAUSIŲ INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ DIEGIMAS

Naujausių informacinių technologijų taikymas

2002 m. pradėta formuoti jungtinė ieškančiųjų darbo ir darbo vietų duomenų bazė, kuri atnaujinama kiekvieną dieną. Antrą pusmetį 14 darbo biržų (Aly-

taus, Akmenės, Jonavos, Mažeikių, Pakruojo, Plungės, Radviliškio, Rokiškio, Šalčininkų, Šilutės, Tauragės, Telšių, Trakų, Vilkaviškio) pradėjo naudoti pažangesnę terminal serverio technologiją. Jo panaudojimo esmė, kad skaičiavimai atliekami serveryje, paliekant darbo stotyse tik informacijos atvaizdavimo ir įvedimo funkciją. Darbo vietose gali būti naudojami negalingi pagal techninius parametrus kompiuteriai. Toks techninis sprendimas padidina operacijos atlikimo greitį ir pailgina darbo vietose naudojamų kompiuterių gyvavimo laiką.

Didinant informacinės sistemos DBIRŽA–I, funkcionalumą, jos operatyvumą ir informatyvumą, programoje padaryti tokie pakeitimai:

- ✓ atsižvelgiant į Bedarbių rėmimo įstatymo pakeitimus, į sistemą įvestos naujos bedarbių rėmimo grupės ir pašalpų priešpensinio amžiaus bei absolventams skyrimo lentelės. Įvesti nauji pašalpos operacijos skyrimo kodai bei atlikti pakeitimai pašalpų skaičiavimo programoje;
- ✓ atlikti pakeitimai statistinėje programoje, susiję su naujų remiamų bedarbių grupių atsiradimu bei ilgalaikių bedarbių įtraukimu į Įgūdžių atnaujinimo priemones;
- ✓ įdiegta funkcija, leidžianti iš anksto parinkti ieškančiam darbo asmeniui atitinkančią jo profesiją ir gebėjimus laisvą darbo vietą arba nukreipti jį į atitinkamus mokymo kursus;
- ✓ sudaryta galimybė pagal naujų raštvedybos taisyklių reikalavimus spausdinti pažymą;
- ✓ parengti nauji laisvų darbo vietų registravimo ir įmonės kortelių maketai, jų pildymas bei spausdinimas;
- ✓ programoje „Mokymas“ numatyta galimybė įvedinėti ne tik profesijų tipus, bet ir studijų mokymo programas.

Naujų technologijų pagalba vystoma „Valdymo informacinė sistema“. Pagal Phare Dvynių projektą tuo tikslu Lietuvos darbo birža buvo aprūpinta atitinkama kompiuterine ir programine įranga. Kartu su Švedijos Nacionalinės užimtumo tarnybos ekspertais sukurta veiklos vertinimo ir monitoringo rodiklių sistema.

2002 m. įrengtos 47 Savarankiškos informacijos paieškos (SIP) ir Profesinio informavimo (PIC) darbo vietos. Iš viso darbo biržose, jų filialuose bei jaunimo centruose yra 126 SIP ir PIC darbo vietos. Kiekviena iš 46 darbo biržų turi kompiuterių, kurie padeda klientams ieškoti informacijos internete.

Naujai įsteigtas Klaipėdos jaunimo darbo centras turi 4 SIP ir PIC bei 3 interneto kompiuterius, o Šiaulių – 4 SIP ir PIC bei 11 interneto kompiuterių.

Išsamios darbo rinkos apžvalgos, prognozių, patarimų, atsakymų į aktualius klausimus pateikimas Lietuvos darbo biržos interneto svetainėje padeda lietuvienei operatyviai gauti reikiamą informaciją.

Sukurta Lietuvos darbo biržos informacinės sistemos 2003–2005 metų vystymo strategija, kurioje išskirtos 3 pagrindinės veiklos kryptys:

- ✓ informacinės sistemos DBIRŽA–I programų modifikavimas ir vystymas panaudojant internetines technologijas;
- ✓ Lietuvos darbo biržos interneto puslapio vystymas bei atviro informavimo tinklo plėtra, numatant integraciją į ES informacinę erdvę;
- ✓ terminalinio serverio technologijos tolesnis diegimas bei techninės bazės tobulinimas.

„Talentų banko“ programos galimybių išplėtimas IT pagalba

Sukurta šiuolaikinė darbo pasiūlos ir paklausos sistema, veikianti internetinių technologijų pagalba, sudarant sąlygas aukštos kvalifikacijos ieškantiesiems darbo tiesiogiai įsivesti duomenis į „Talentų banko“ duomenų bazę. Sudarytos palankios įsidarbinimo galimybės studijuojančiam jaunimui ir aukštos kvalifikacijos specialistams, o darbdaviams – greičiau susirasti pageidaujamus darbuotojus.

2002 m. pabaigoje „Talentų banke“ buvo registruoti 1,9 tūkst. dalyvių. Didžiausią dalį sudarė verslo ir vadybos (21 proc.), inžinerijos (17 proc.), teisės ir kompiuterijos (po 5 proc.) specialistai.

NAUJOS SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VYSTYMAS

Naujų bendradarbiavimo susitarimų inicijavimas

2002 m. pasirašyta 2,6 tūkst. bendradarbiavimo su naujais darbdaviais susitarimų.

Pasirašytas pirmasis trišalis susitarimas su AB „Lietuvos geležinkeliai“ administracija ir Lietuvos geležinkelininkų profsąjungų federacija bei AB „Lietuvos geležinkeliai“ darbininkų sąjunga, patvirtintas tiksliniais projektais nedarbo prevencijos priemonėms diegti.

Prioritetas buvo teikiamas bendradarbiavimui su organizacijomis, atstovaujančiomis socialinės atskirties asmenų grupes. Pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas su Kalėjų departamentu prie Teisingumo ministerijos. Vykdam šį susitarimą, su įkalinimo įstaigomis bendradarbiauja teritorinės darbo biržos, kurios jose organizuoja darbo rinkos dienas, darbo klubo užsiėmimus, įrengia informacinius kabinetus, konsultuoja besirenigančius išeiti į laisvę kalinius apie padėtį darbo rinkoje, paklausias profesijas, galimybes jas įsigyti. Įkalinimo įstaigos apie išeinantį į laisvę asmenį prieš 3 mėn. praneša atitinkamai darbo biržai, kuri galėtų iš anksto pasirengti buvusio kalinio integracijai į darbo rinką.

Siekiant tobulinti neįgalių bedarbių aptarnavimą, parengtas bendradarbiavimo susitarimo su Valakupių invalidų reabilitacijos centru, projektas. Šiame centre 2002 m. buvo apmokyta grupė trenerių iš teritorinių

darbo biržų konsultantų, kurie teikia metodinę pagalbą darbo biržų kolegoms.

Naujos paslaugos darbdaviams

Informacijos apie laisvas darbo vietas pateikimui, jų užpildymo operatyvumui visoje šalyje įvestas vienodas telefono numeris 8–700–55155. Darbdaviai iš visos Lietuvos gali skambinti šiuo numeriu ir informuoti darbo biržas apie laisvas darbo vietas.

Jaunimo metodinė taryba

Jaunimo nedarbo problemoms sėsti, suformuota jaunimo metodinė taryba prie Respublikinės darbo biržos. Analogiškos trišalės tarybos pradėjo veikti ir prie Šiaulių ir Klaipėdos jaunimo darbo centrų. Į jų sudėtį įtraukti jaunimo vyriausybinių bei nevyriausybinių, studentų bei moksleivių organizacijų, savivaldybių, profesinių sąjungų atstovai.

ATVIRO INFORMAVIMO IR TIESIOGINIŲ PASLAUGŲ VYSTYMAS

Toliau buvo aktyvinamas atviro informavimo ir tiesioginio įdarbinimo paslaugų vystymo tobulinimas.

2002 m. įsteigti 2 nauji Informacijos ir konsultacijų centrai Rietave ir Naujojoje Vilnioje, Jaunimo darbo centrai Klaipėdoje ir Šiauliuose. Pertvarkyti ir modernizuoti Informacijos ir konsultacijų centrai Kaune, Druskininkuose, Kelmėje, Vilkaviškyje ir Akmenėje. Perorganizuoti Darbo centrai Šiauliuose ir Radviliškyje klientams galėjo pasiūlyti geresnes aptarnavimo sąlygas ir įvairesnes informavimo paslaugas ir priemones.

Šiuo metu atviro informavimo ir tiesioginio įdarbinimo sistema funkcionuoja visoje šalyje, ne tik miestuose, bet ir atokesnėse vietovėse ir seniūnijose. Informavimo paslaugas teikia 6 Darbo centrai, 48 Informacijos ir konsultacijų centrai, 3 Jaunimo darbo centrai ir specializuoti Profesinio informavimo ir Savarankiškos darbo paieškos centrai Vilniuje.

Ypač buvo suaktyvinta veikla, skirta klientų mokymui ir instruktavimui, skatinant savarankiškai pasinaudoti naujomis informavimo priemonėmis ir operatyviai susirasti reikalingą informaciją. Klientų profesiniam informavimui bei orientavimui parengta 340 paklausių profesijų aprašų. Kai kuriose darbo biržose klientai su profesijomis ir darbo sąlygomis gali susipažinti dalyvaudami įvairių video filmų demonstravime. Profesinio informavimo ir orientavimo paslaugos pasiūlytos ne tik

darbo biržose užsiregistravusiems nekvalifikuotiems bedarbiams, bet ir įvairių mokymo įstaigų moksleiviams bei jų tėvams.

Gerokai išsiplėtė centruose siūlomų paslaugų bei informavimo priemonių ir būdų spektras. Pagal poreikius bei interesus klientai gali dalyvauti iki 10 temų informaciniuose susirinkimuose, darbo mugėse, Darbo rinkos dienose, rasti reikiamą informaciją stenduose, aplankuose, SIP, PIC kompiuteriuose,

Internetu, įvairių temų lankstukuose, žiniasklaidoje, radijo ir televizijos laidose, gauti informaciją telefonu, dalyvauti „Talentų banko“ programoje. Pasinaudodami kompiuterine savęs pažinimo testavimo programa, pasirinkti profesiją, atitinkančią sugebėjimus bei interesus.

Viena iš populiariausių centre teikiamų paslaugų išlieka individuali centro darbuotojų konsultacija užimtumo bei profesinio orientavimo klausimais.

2002 metais klientų patogumui buvo patobulinta informavimo paslauga telefonu. Pagal pageidavimus, telefonu ieškantys darbo galėjo sužinoti informaciją apie laisvas darbo vietas, registravimosi tvarką, mokymosi galimybes bei mokymo įstaigas, iš anksto užsisakyti reikalingas iš darbo biržos pažymas. Informavimo paslauga telefonu pasinaudojo daugiau kaip 2 mln. asmenų.

Remiantis teritorinių darbo biržų duomenimis, kaip ir pernai, pagrindiniai Darbo, Informacijos ir konsultacijų klientai buvo ieškantys darbo (55 proc.), asmenys, siekiantys mokymosi ar persikvalifikavimo (25 proc.), darbdaviai (12 proc.), vyresnių klasių moksleiviai dėl profesijos pasirinkimo (8 proc.).

Kiekvienais metais vis daugiau asmenų naudoja si centrų informavimo paslaugomis:

- ✓ centruose suteikta daugiau kaip vienas milijonas konsultacijų, tai penktadaliu daugiau nei 2001m.;
- ✓ Informaciniuose susirinkimuose dalyvavo 168 tūkst. asmenų arba 15 proc.;
- ✓ SIP ir PIC pasinaudojo 220 tūkst. asmenų arba 18 proc.;
- ✓ Darbo birža internete – 70 tūkst. asmenų arba 7 proc.;
- ✓ kiekvieną dieną įregistruota per 1,5 tūkst. apsilankymų Lietuvos darbo biržos internete;
- ✓ kompiuterinėmis testavimo programomis renkantys profesiją – 28 tūkst. asmenų arba 3 proc.;
- ✓ įvairia informacine medžiaga pasinaudojo, dalyvavo Darbo mugėse, Darbo rinkos dienose 549 tūkst. asmenų arba 47 proc.

DARBO KOKYBĖS GERINIMAS

2002 m. Lietuvos darbo biržos veikla buvo orientuota į klientų geresnį poreikių tenkinimą ir darbo efektyvumą.

Gerinant paslaugas visose teritorinėse darbo biržose diegiamas naujas specializuotas klientų aptarnavimo modelis. Perorganizavus darbą, pagerėjo tarpininkavimo paslaugos, kurių pagrindinis tikslas ap rūpinti darbdavį reikalinga darbo jėga, o klientui pasiūlyti darbą, atitinkantį jo profesinį pasirengimą bei darbo praktiką. Specializuotos konsultavimo paslaugos orientuojamos į aktyvesnius veiksmus, didinant nepasirengusių darbo rinkai asmenų užimtumo gebėjimus, derinant klientų norus su darbo rinkos poreikiais.

Tobulinant darbo organizavimą, siekiama efektyviau panaudoti nedarbo laikotarpį darbo biržose užsiregistravusių asmenų konkurencinėms galimybėms didinti, taikant jiems veiksmingiausias darbo rinkos priemones bei lavinant darbo paieškos įgūdžius. Pasiekti darbo organizavimo tobulinimo rezultatai:

Pagerintos informavimo ir registravimo paslaugos:

- ✓ Klientams teikiamos paslaugos visą darbo dieną be pietų pertraukos.
- ✓ Patobulinus registravimo paslaugas, sureguliuoti klientų registravimo srautai, išvengta eilių prie registratūros.
- ✓ Pradėtas diegti registravimo standartas, leidžiantis nuo pirmojo apsilankymo darbo biržoje, aktyviai spręsti užimtumo klausimus.
- ✓ Klientų registracijos metu įvertinami kliento pageidavimai bei įsidarbinimo galimybės.
- ✓ Įdiegta konsultavimo paslauga registravimosi klausimais ir pagalba klientams pildant dokumentus.

Padidinta konsultavimo ir tarpininkavimo paslaugų įtaka, siekiant galutinių užimtumo tikslų:

- ✓ Parengti ir pradėti diegti konsultavimo ir tarpininkavimo standartai.
- ✓ Pradėtas diegti specializuotas klientų aptarnavimas.
- ✓ Sustiprintas dėmesys pirmajam klientų vizitui ir jo pasirošimui.
- ✓ Tolygiai paskirstyti, siekiant profesionalių konsultavimo paslaugų užtikrinimo, darbuotojų darbo krūviai.

Naujos iniciatyvos darbo efektyvumui ir kokybei gerinti

Sudarytos ir pradėjo darbą nuolat veikiančios darbo grupės veiklos tobulinimui, siekiant užtikrinti efektyvų ir kokybišką klientų aptarnavimą. Jose dalyvauja Respublikinės darbo biržos bei teritorinių darbo biržų vadovai ir specialistai. Grupių veikla nukreipta:

- ✓ Teritorinių darbo biržų darbo organizavimo tobulinimui.
- ✓ Valdymo pagal tikslus sistemos vystymui.
- ✓ Įsidarbinimo planų sudarymo bei taikymo vertinimui ir tobulinimui.
- ✓ Darbo rinkos stebėsenos rezultatų ir informacijos sklaidai.
- ✓ Profesinio mokymo organizavimo ir kokybės gerinimo projektų įgyvendinimui;
- ✓ Sąveikos su darbdaviais strategijos ir taktikos plėtrai.
- ✓ Informacinės ir finansų valdymo sistemų priežiūros užtikrinimui.

Įsidarbinimo planas – individualaus darbo su klientu priemonė

Įsidarbinimo planas – tai bedarbio ir darbo biržos darbuotojo susitarimas dėl bendrų veiksmų sprendžiant netekusio darbo asmens užimtumo problemą.

Planų sudarymo tikslas – kryptingai orientuoti bedarbius į aktyvią darbo paiešką, parenkant ir panaudojant kiekvienam klientui veiksmingiausias užimtumo priemones.

Sustiprinus Įsidarbinimo planų įtaką nedarbingų asmenų apsisprendimui užimtumo srityje, 2002 m. pasiekti geresni rezultatai:

- ✓ 96,6 proc. naujai registruotiems asmenims sudaryti įsidarbinimo planai;
- ✓ planų analizė atliekama vieną kartą per ketvirtį;
- ✓ daugiau kaip 30 proc. pasiekti planuose numatyti galutiniai tikslai;
- ✓ per 60 proc. įgyvendinti numatyti tarpiniai tikslai;
- ✓ 20 proc. peržiūrėti Įsidarbinimo planai ir numatytos veiksmingesnės užimtumo priemonės.

KLIENTAMS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ EFEKTYVUMO VERTINIMAS

Veiksmingumo ir darbo rinkos diegiamų priemonių vertinimui, teritorinės darbo biržos atlieka darbdavių ir bedarbių apklausas. 2002 m. buvo apklausta 13,8 tūkst. bedarbių, 4,6 tūkst. – baigusių profesinio mokymo kursų ir 6,4 tūkst. darbdavių.

Klientai patenkinti darbo biržos teikiamų paslaugų kokybe

Nuo 2002 metų spalio mėn. pradėtos vykdyti kas mėnesį trumposios klientų apklauso, kuriose prašoma įvertinti darbo biržos teikiamų paslaugų kokybę. Teigiamai paslaugas kas mėnesį vertina per 90 proc. darbdavių bei per 80 proc. bedarbių.

Daugumos bedarbių tikslas – įsidarbinimas

Didžioji bedarbių dalis registruojasi darbo biržose siekdami įsidarbinti. Tačiau 2002 m. jų motyvacija integruotis į darbo rinką sumažėjo.

Kaip ir 2001 m., jaunų bedarbių aukštesnis motyvacijos lygis. Iš jų tikėjosi rasti darbą – 3 iš 4 jaunų bedarbių. Tuo tarpu vyresnio amžiaus bedarbių kreipimosi į darbo biržą pagrindinės priežastys – bedarbio pašalpy, pažymų dėl socialinių išmokų, sveikatos draudimo gavimas.

Efektivesnis profesinis mokymas

Baigę mokymą, per 30 dienų įsidarbino 46,4 proc. ir per 90 dienų – 84,5 proc. bedarbių, kai 2001 m. šis rodiklis buvo 80,2 proc. Net 83,1 proc. baigusių mokymo kursus įsidarbino pagal kursuose įgytą specialybę.

Išaugo palankiau profesinį mokymą vertinančių bedarbių ir darbdavių skaičius.

Darbo birža – pagrindinis darbdavio pagalbininkas ieškant darbuotojų

Apklausti darbdaviai darbuotojus daugiausia parenka tarpininkaujant darbo biržai – 70,7 proc., „Darbo birža internete“ svetainės darbo pasiūlos ir paieškos bei Talentų banko duomenų baze naudojosi 25,6 proc. apklaustųjų.

Išaugo darbdavių domėjimasis steigiamų darbo vietų subsidijavimu bei rėmimu.

Palankiai vertinama nauja paslauga darbdaviams

Atliktas tyrimas, kaip darbdaviai vertina pradėtą teikti paslaugą „Vienodas telefono numeris darbdaviams“ laisvoms darbo vietoms pranešti. Šia paslauga naudojo 20,6 proc. apklaustų darbdavių.

Diegiamos pilotinės (pavienės) apklauso, kurios teritorinėms darbo biržoms padeda išsiaiškinti jų darbo trūkumus, gerinti darbo ir paslaugų kokybę.

Darbdavių tyrimai		
	2001	2002
Darbuotojų apsirūpinimas tarpininkaujant darbo biržai	68,8	70,7
Svarbiausia paslauga – įdarbinimo tarpininkavimas	49,7	53,7
Remiamų darbų paslauga	26,7	31,2
Geras vertinamų apmokytų darbuotojų kokybė	66,7	76,3
Patenkinti teikiamų paslaugų kokybe	75,8	77,1

Bedarbių tyrimai		
	2001	2002
Motyvacija susirasti nuolatinį ar laikiną darbą	73,1	64,5
Pagrindinė neįsidarbinimo priežastis - nepakankamas išsilavinimas	33,9	33,7
Tikisi pagerinti įsidarbinimo galimybes įgiję profesiją ar persikvalifikavę	29,4	33,6
Įsidarbino per 180 dienų po mokymo	82,2	90,6
Įsidarbino pagal mokymo kursuose įgytą specialybę	78,8	83,1
Tenkino praktinis parengimas	75,9	77,6

Aktyvus ir pasyvus bedarbių rėmimas

Lietuvos darbo birža darbo rinkos politikos priemonių finansavimui 2002 m. į Užimtumo fondą gavo 189,3 mln. Lt.

Užimtumo fondo lėšos, mln. Lt		2001		2002	
		Lėšos	Dalis, proc.	Lėšos	Dalis, proc.
Gauta lėšų		171,6	100,0	189,3	100,0
Panaudota pasyviam rėimui		71,5	41,7	62,6	33,1
Panaudota aktyviam rėimui, iš jų:		59,9	34,9	74,6	39,4
Užimtumo rėimui		31,1	51,9	37,1	49,7
Profesiniam mokymui		25,1	41,9	29,4	39,4
Kitoms programoms		3,7	6,2	8,1	10,9

Savalaikis ir pakankamas užimtumo priemonių finansavimas, padidinęs bedarbių užimtumo galimybės, stabilizavo padėtį darbo rinkoje, sustabdė nedarbo augimą.

2002 m. pradėtos mokėti priešpensinės bedarbių pašalpos. Bedarbiams, iki senatvės pensijos amžiaus likus ne daugiau kaip 2 m., turintiems ne mažesnę kaip 15 m. valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, jiems sutikus, bedarbio pašalpos mokėjimas buvo pratęsimas, jos negaunantiems – skirta, valstybės remiamų pajamų dydžio bedarbio pašalpa iki senatvės pensijos amžiaus. Priešpensinių pašalpų išmokėta 14,2 mln. Lt.

Taupiai ir racionaliai naudojant Užimtumo fondo lėšas darbo biržos veiklai finansuoti panaudota 40658,0 tūkst. Lt, tai 4,4 proc. mažiau negu buvo skirta.

Lėšos paslaugų vystymui, mln. Lt		2002 (sąmata)	2002 (panaudota)
Panaudota lėšų		42,5	40,6
Paprastosios		38,2	36,5
Nepaprastosios		4,3	4,1

Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų finansavimas

Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimui panaudota 3424,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, tai 3 kartus daugiau nei 2001 m. Vidutinė vienos darbo vietos įsteigimo kaina 18,0 tūkst. Lt. (2001 m. – 18,2 tūkst. Lt), iš jų 8,9 tūkst. Lt (2001 m. – 8,2 tūkst. Lt) valstybės biudžeto lėšos.

Buvusių kalinių profesinio mokymo finansavimas

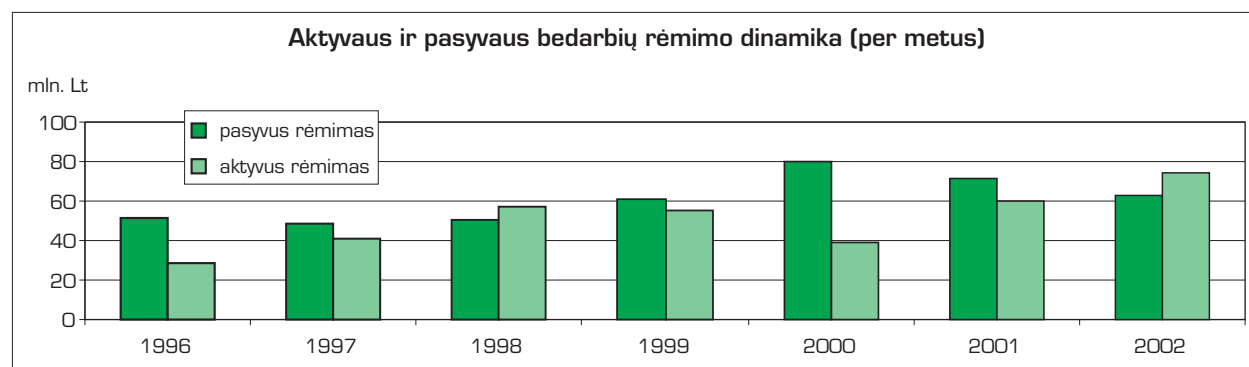
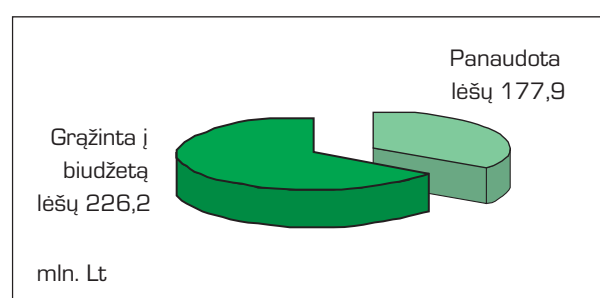
Grįžusių iš karamojo kalinimo vietų, pataisos darbų ir socialinės bei psichologinės reabilitacijos įstaičių bedarbių profesiniam mokymui panaudota 173,9 tūkst. Lt arba 27,9 proc. daugiau nei 2001 m. Vidutinės vieno asmens profesinio mokymo išlaidos sudarė 1,3 tūkst. Lt, kai tuo tarpu 2001 m. – 1,4 tūkst. Lt.

Dalyvavimas ES projektuose

Lietuvos darbo birža 2002 m. dalyvavo PHARE 2000 Ekonominės ir socialinės sanglaudos programos žmogiškųjų išteklių plėtros fondo, ES Leonardo da Vinci programų projektuose. Jiems panaudota 78,7 tūkst. Lt.

Lietuvos darbo biržos veiklos efektyvumas

Teritorinės darbo biržos, tarpininkaudamos darbdaviams susirasti reikiamos kvalifikacijos darbo jėgą, įdarbino per 133 tūkst. asmenų. Įdarbintieji asmenys pagal Lietuvos Respublikos įstatymus mokesčių pavidalu į valstybės biudžetą sumokėjo per 226,2 mln. Lt. Vienas litas, išleistas darbo biržos veiklai, valstybės biudžetui grįžo 127,1 proc.

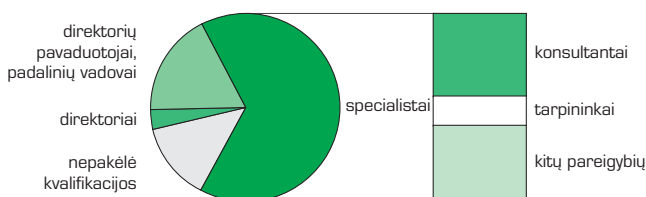

LIETUVOS DARBO BIRŽOS PERSONALO FORMAVIMAS IR UGDYMAS

Lietuvos darbo biržos personalo ugdymas vykdomas pagal kasmet parengiamą personalo formavimo ir mokymo programą, kurios pagrindiniai tikslai:

- ✓ *Kryptingas ir tikslingas Lietuvos darbo biržos personalo, sugebančio sėkmingai spręsti darbo biržai keliamus uždavinius, formavimas užtikrinant nepertraukiamą kompetencijos augimą.*
- ✓ *Darbuotojų kvalifikacinių ir profesinių gebėjimų ugdymas, parengiant juos klientų aptarnavimo modelio, vykdant tarpininkavimo ir konsultavimo paslaugas, diegimui.*
- ✓ *Sėkminga naujai priimtų darbuotojų adaptacija darbo kolektyve.*
- ✓ *Lietuvos darbo biržos personalo mokymas pagal Lietuvos Respublikos Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas.*
- ✓ *Lietuvos darbo biržos trenerių profesinis ugdymas ir jų veiklos tobulinimas.*
- ✓ *Distancinio mokymo formų diegimas, keliant teritorinių darbo biržų darbuotojų kvalifikaciją.*

Lietuvos darbo biržos dirbančiųjų įtraukimas į profesinės kvalifikacijos kėlimo priemones 2002 metais

Ugdant personalo profesinius gebėjimus atlikti Lietuvos darbo biržos misiją, taikomi šios srities mokslo pasiekimai. Formuojant personalo ugdymo strategiją bei rengiant tikslinius personalo rengimo studijų programas–modulius, bendradarbiaujama su Vytauto Didžiojo universitetu bei Darbo ir socialinių tyrimų institutu.

Iš viso kvalifikaciją kėlė 1160 dirbantieji (87,1 proc.), iš jų – Respublikinės darbo biržos organizuotuose mokymuose – 874 (65,44 proc.).

- ✓ 110 naujai priimtų darbuotojų (71,43 proc.) dalyvavo įvadinio mokymo programose, tarp jų visą įvadinio mokymo kursą išklause 97 naujai priimti darbuotojai;
- ✓ 90,8 proc. konsultantų ir tarpininkų įtraukta į kvalifikacijos kėlimo programas.

Bendradarbiaujant su Vytauto Didžiojo universitetu specializuotuose mokymuose konsultavimo ir tarpininkavimo standartų diegimo klausimais dalyvavo 75 konsultantai ir 25 tarpininkai;

- ✓ 761 dirbantieji pakėlė profesinę kvalifikaciją nustatytoje tikslinėse mokymo grupėse, sudarytose atsižvelgiant į darbo specifiką;
- ✓ 24 dirbantieji plėtė specialiąsias profesines žinias pagal valstybės tarnautojų Lietuvos viešojo administravimo instituto mokymo programas.

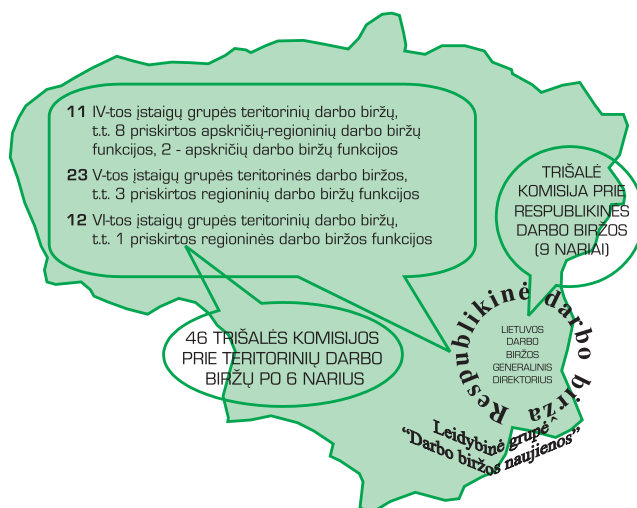
Keturiasdešimt trys treneriai, parengti pagal PHARE projektus ir Švedijos bei Danijos ekspertų programas, mokė darbo biržų darbuotojus pagal specializuotas mokymo programas.

Pradėta rengti ir įgyvendinti dviejų metų modulinio mokymo programa, kuri taikoma neakivaizdiniam distanciniam mokymui ir seminaruose, susijusiuose su darbuotojų adaptacija darbo biržoje ir profesiniu pasirėngimu.

Respublikinės darbo biržos metodiniame kabinete sukaupta ir nuolat aktualizuojama medžiaga Lietuvos ir užsienio įdarbinimo tarnybų veiklos klausimais bei 22 mokomosios video programos.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo įstatymą, 2002 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Lietuvos darbo biržos įstaigos buvo priskirtos keturioms valstybės įstaigų grupėms. 11 teritorinių darbo biržų priskirta IV–tai grupei, 23 – V–tai ir 12 – VI–tai grupei. Respublikinė darbo birža priskirta III–čiai įstaigų grupei.

Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos struktūra

Lietuvos darbo biržos sistemoje yra 1465 dirbantieji, iš jų:

- ✓ 322 A ir B lygio valstybės karjeros tarnautojai;
- ✓ 1143 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, iš jų:
- ✓ 957 atlieka specialiąsias darbo biržų funkcijas, tarp jų 814 tiesiogiai aptarnauja klientus;
- ✓ 186 atlieka ūkines funkcijas.

- ✓ 78,7 proc. valstybės tarnautojų ir darbuotojų, atliekančių specialiąsias darbo biržos funkcijas, turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir dar 6,5 proc. mokosi aukštosiose mokyklose.

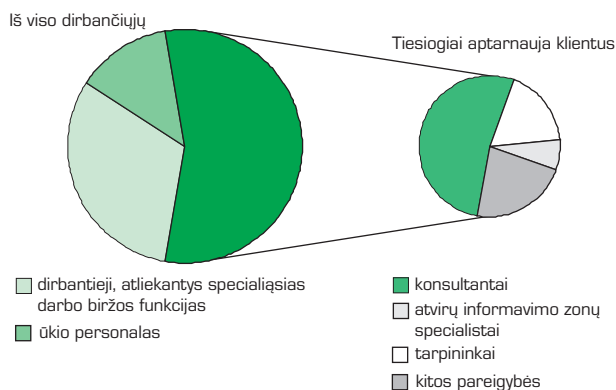
Personalo skaičiaus augimą įtakojo situacija teritorijų darbo rinkoje, specialiųjų darbo biržoms deleguojamų funkcijų plėtra, Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos. Per penkerius metus teritorinių darbo biržų personalo skaičius išaugo tik 24,4 proc., tuo tarpu kai vidutinis registruotų bedarbių skaičius per tą patį laikotarpį išaugo net 74,5 proc.

Lietuvos darbo biržos personalo formavimui nuo 1993 metų taikoma vieninga priemonių sistema:

- ✓ dirbančiųjų parinkimas konkurso tvarka, taikant valstybės tarnyboje nustatytą ar Lietuvos darbo biržoje parengtą metodiką;
- ✓ individualių adaptacinių ir specialių profesinių žinių įgijimo programų sudarymas;
- ✓ profesinis dirbančiųjų vertinimas;
- ✓ vadovų ir specialistų rezervo formavimas.

Nuoseklus ilgametis šios sistemos taikymas padėjo sumažinti kadrų kaitą tarp dirbančiųjų, atliekančių specialiąsias darbo biržų funkcijas, per paskutinius penkerius metus 4,74 punkto, o pastaraisiais metais – likti tame pačiame lygyje.

Visų dirbančiųjų ir tiesiogiai aptarnaujančių klientus santykis 2002 metais

Lietuvos darbo biržos žmogiškųjų resursų valdymo tikslas – didinti santykinį tiesiogiai aptarnaujančių klientus dirbančiųjų skaičių teritorinėse darbo biržose (jų yra 64 proc.). Per metus ši grupė padidėjo 66 dirbančiaisiais.

SOCIALINĖ PARTNERYSTĖ

Siekiant didinti socialinių partnerių vaidmenį darbo rinkoje, Lietuvos darbo birža 2002 metais plėtojo sąveiką su darbo rinkos partneriais.

Tęsiant bendradarbiavimą su Lietuvos žemės ūkio

darbuotojų profsąjungų federacija, surengti du seminarai apie netradicinių verslų kaime vystymą. Organizuoti pasitarimai su Žemės ūkio rūmais, Žemės ūkio bendrovių, Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacijomis, Vytauto Didžiojo universitetu. Užmegzti kontaktai su susikūrusia Kaimo bendruomenių sąjunga. Su Vilniaus apskrities administracija organizuoti du pasitarimai regioninės užimtumo politikos formavimo klausimais.

Vykdant Regioninės plėtros įstatymą, į apskričių regionų plėtros tarybas deleguoti teritorinių darbo biržų atstovai.

Aktyvūs bendradarbiavimo ryšiai buvo palaikomi su profesinių sąjungų federacijomis: Miško ir miško pramonės, Žemės ūkio darbuotojų, profesine sąjunga „Solidarumas“.

Darbo biržos teikė aktyvią pagalbą jų teritorijoje įkurtiems Lietuvos gyventojų patarėjų sąjungos patariamiesiems biurams, kurie nemokamai suteikia ne tik reikalingą informaciją, bet ir operatyvią, konfidencialią teisinę pagalbą socialiai remtiniams arba gyvenantiems toli nuo administracinių centrų asmenims.

Dalykiški ir intensyvūs kontaktai palaikomi ir su kitais socialiniais partneriais.

Plačiai išvystyta socialinė partnerystė padeda didinti darbo rinkos programų efektyvumą.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Tikslas – užsienio valstybių patirties analizė, prietaikymas, pasirengimas integracijai į Europos Sąjungą.

Toliau plėtojami ryšiai su Pasauline įdarbinimo tarnybų asociacija (WAPES), Tarptautine užimtumo tarnybų personalo asociacija (IAPES), Latvijos, Estijos, Lenkijos, Kaliningrado srities, Baltarusijos užimtumo tarnybomis.

Pasirašyti pirmieji Memorandumai dėl bendradarbiavimo 2002–2005 metais tarp:

- ✓ Lietuvos darbo biržos ir Ukrainos Darbo ir socialinės politikos ministerijos valstybinio užimtumo centro;
- ✓ Lietuvos darbo biržos, Latvijos Valstybinės įdarbinimo tarnybos ir Estijos Nacionalinės darbo rinkos valdybos.

Didelis dėmesys skirtas teritorinių darbo biržų bendradarbiavimui su Latvijos, Estijos, Lenkijos, Kaliningrado srities užimtumo tarnybomis.

Panevėžio darbo birža bendradarbiavo su Nokia ir Hameenkyro darbo biržomis Suomijoje, Šakių darbo birža – su Blekinge Väst (Solvesborgo) darbo birža Švedijos Karalystėje.

Vykdomas bendras su Švedijos Nacionaline darbo rinkos taryba projektas – pagalba Armėnijos darbo rinkos institucijų vystymui.

Pradėtas įgyvendinti Europos Sąjungos (ES) Leonardo da Vinčio programos projektas „Įsidarbinimo galimybių didinimas: profesijos konsultanto rengimas Europos Sąjungos plėtros kontekste”.

Dalyvaujama naujame PHARE Dvynių projekte „Parsirengimas Europos Sąjungos užimtumo strategijai”.

Parengtas investicinis projektas „Lietuvos darbo biržos įsijungimas į EURES” bei įsijungimo į EURES veiksmų planas.

Teritorinės darbo biržos dalyvavo PHARE 2000 Ekonominės ir socialinės sanglaudos programos žmogiškųjų išteklių plėtros fondo, Nacionalinės regionų plėtros agentūros, Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūros, ES Leonardo da Vinčio programos projektuose.

Dalyvauta Baltijos jūros regiono sektorinės programos darbo rinkos klausimais projekte „Žmonių su negalia užimtumo didinimas Lenkijoje ir Lietuvoje,” Europos mokymo fondo veikloje.

Bendradarbiavimas su užsienio šalimis padėjo tobulinti atviro informavimo ir tiesioginio aptarnavimo metodus, parengti įsijungimo į EURES veiksmų planą bei investicinį projektą „Lietuvos darbo biržos įsijungimas į EURES tinklą” (Danijos, Olandijos patirtis), tobulinti Lietuvos darbo biržos teikiamų paslaugų kokybės vertinimo metodiką (Suomijos patirtis) bei darbuotojų veiklos kokybės vertinimo kriterijus (Suomijos, Estijos patirtis), įgyti patirties asmenų su negalia reabilitacijos, agroturizmo bei ekologinio turizmo ir netradicinių verslų organizavimo srityse, susipažinti su mokymosi visą gyvenimą strategija ir socialinių problemų sprendimo Švedijoje būdais.

Latvijos, Kaliningrado srities užimtumo tarnybos pėrė Lietuvos darbo biržos klientų aptarnavimo metodus ir sėkmingai juos taiko savo veikloje. Estijos užimtumo tarnybos numato panaudoti Lietuvos darbo biržos patirtį, plečiant atviro informavimo ir tiesioginių paslaugų teikimo zonas bei sudarant Įsidarbinimo planus

bedarbiams. Armėnijos užimtumo tarnybos taiko Lietuvos darbo biržos viešųjų darbų, darbo klubų veiklos organizavimo patirtį.

RYŠIAI SU VISUOMENE

Lietuvos darbo birža, siekdama informuoti visuomenę apie savo funkcijas ir teikiamas paslaugas bei didinti darbo rinkos skaidrumą, sistemingai bendradarbiauja su masinės informacijos priemonėmis.

- ✓ Lietuvos darbo biržos svetainėje Internetu operatyviai pateikiama informacija apie situaciją darbo rinkoje, prognozės, pristatomos naujos darbo biržos veiklos kryptys ir formos.
- ✓ Lietuvos darbo biržos vadovai ir specialistai nuolat dalyvauja įvairiose teminėse visų Lietuvos televizijų ir radijo stočių rengiamose laidose.
- ✓ Periodiškai teikiama informacija ELTA, BNS, REUTERS, INTERFAKS agentūroms, respublikiniams, apskričių ir rajoniniams laikraščiams.
- ✓ Kiekvieną savaitę viešai skelbiami Lietuvos darbo biržos planuojami renginiai bei priemonės, organizuojamos kartu su socialiniais ir darbo rinkos partneriais. Visi besidomintys turi galimybę gauti išsamią informaciją ir asmeniškai dalyvauti.
- ✓ Mėnesiniame biuletenyje „Darbo biržos naujienos” rašoma apie darbo rinkos vystymosi kryptis ir tendencijas, skelbiama darbo rinkos prognozė, paklausiausios profesijos, nagrinėjamos nedarbo problemos, atsakoma į gyventojų klausimus, apžvelgiama darbo rinkos politika užsienio šalyse.
- ✓ Publikuoti reprezentatyvūs straipsniai apie Lietuvos darbo biržą, jos istoriją ir veiklos modernizavimo kryptis žurnale „Business and Exhibition” bei „Laisvame laikraštyje”.
- ✓ Organizuojamos išvažiuojamosios „Darbo rinkos dienos”, kurių metu informuojami atokesnių vietovių gyventojai, vidurinių mokyklų ir gimnazijų moksleiviai supažindinami su paklausiomis profesijomis darbo rinkoje.
- ✓ Organizuojamos teminės spaudos konferencijos, „Darbo mugės”, „Darbdavių dienos”, išvažiuojamieji-informaciniai Trišalės komisijos posėdžiai.

SVARBIAUSI LIETUVOS DARBO BIRŽOS DARBAI 2002 METAIS

SAUSIS

Lietuvos darbo biržos vadovybės vertinimo pokalbiai su teritorinių darbo biržų direktoriais.

Pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas su Kauno rajono departamentu prie LR teisingumo ministerijos.

Gauta finansinė parama iš bendros Lietuvos – JAV UAB „Philip Morris Lietuva“ ir Tarptautinės užimtumo tarnybų personalo asociacijos (IAPES) Šiaulių ir Klaipėdos darbo biržų Jaunimo darbo centrams steigti.

Igyvendintas vietinių užimtumo iniciatyvų projektas aukščiausio nedarbo rajone Druskininkuose. Neravų kaime įsteigtas AB „Dobilas“ siuvimo cechas.

VASARIS

Bendradarbiavimo projekto tarp Socialinės apsaugos ir darbo bei Danijos Užimtumo ministerijos sektorinės programos baigiamoji konferencija.

KOVAS

Atidarytas Šiaulių darbo biržos Jaunimo darbo centras.

Konferencija „Ilgalaikis nedarbas ir ilgalaikių bedarbių užimtumo gebėjimų didinimas“.

Lietuvos darbo biržos ir Ukrainos darbo ir socialinės politikos ministerijos memorandumo dėl bendradarbiavimo 2002 – 2005 m. pasirašymas.

Pirmasis Jaunimo metodinės tarybos prie Respublikinės darbo biržos posėdis.

BALANDIS

Pirmojo trišalio susitarimo tarp Lietuvos darbo biržos, AB „Lietuvos geležinkeliai“ administracijos bei bendrovės darbuotojų profsąjungų (Lietuvos geležinkelininkų profsąjungų federacija ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ darbininkų sąjunga) pasirašymas.

Konferencija „Lietuvos darbo biržos ir Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacijos bendradarbiavimas“ bei susitarimo atnaujinimas.

Lietuvos darbo biržos metinė konferencija Klaipėdoje „Darbo kokybės gerinimo kryptys ir uždaviniai“.

Ignalinos AE regiono užimtumo klausimams spręsti darbo rinkos institucijų veiklos programos parengimas.

Pradėtas Baltijos jūros regiono sektorinės programos darbo rinkos klausimais tarptautinis projektas „Žmonių su negalia užimtumo didinimas“ realizavimas.

Trišalės komisijos prie RDB posėdis 2002 m. vietinių užimtumo iniciatyvų plėtros koncepcijai, nuostatoms ir įgyvendinimui teritorijose aptarti.

GEGUŽĖ

Bendradarbiavimo memorandumo tarp Lietuvos darbo biržos ir Ispanijos nacionalinio darbo instituto projekto parengimas ir suderinimas su LR ministerijomis.

Konferencija „Darbo jėgos pasiūlos ir paklausos monitoringas bei profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtra“

Savivaldybių, teritorinių darbo biržų darbuotojų, projektų administratorių mokymas vykdyti vietinių užimtumo iniciatyvų projektus.

Migracijos departamento prie VRM organizuotame renginyje – mugėje pristatyta tema „Darbas užsienyje – rinkis legalų.“

BIRŽELIS

Lietuvos darbo biržos, Latvijos Valstybinės įdarbinimo tarnybos ir Estijos Nacionalinės darbo rinkos valdybos memorandumo dėl bendradarbiavimo 2002 – 2005 m. pasirašymas.

Atidarytas Klaipėdos darbo biržos Jaunimo darbo centras.

Parengti Lietuvos darbo biržos valstybės tarnautojų pareigybių aprašymai ir atliktas jų įvertinimas.

Modernizuoto Druskininkų darbo biržos Informacijų ir konsultacijų centro atidarymas.

LIEPA

Parengtas konsultavimo ir tarpininkavimo modelis klientams teikiamų paslaugų kokybei užtikrinti.

Pasiūlyta nauja paslauga darbdaviams – vienodas telefono numeris 8–700–55155 registruoti laisvas darbo vietas.

Kartu su Nacionalinės plėtros agentūra pradėta dalyvauti PHARE 2001 finansuojamame projekte „Jaunimo užimtumo ir verslumo skatinimas Tauragės ir Utenos regionuose.“

Įdiegta terminal serverių technologija 14 teritorinių darbo biržų.

Tarpininkaujant Lietuvos darbo biržai, pradėtas statybininkų įdarbinimas Norvegijos Karalystėje.

RUGPJŪTIS

Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų didžiausio nedarbo teritorijose realizavimas.

RUGSĖJIS

Vilniaus darbo biržos Naujosios Vilnios poskyryje įsteigtas Informacijos ir konsultacijų centras.

SPALIS

Pradėtos diegti ilgalaikių bedarbių profesinių žinių ir praktinių įgūdžių atnaujinimo priemonės.

Pradėta taikyti patobulinta klientams teikiamų paslaugų vertinimo sistema.

LAPKRITIS

Pradėtas diegti specializuotas klientų aptarnavimo teritorinėse darbo biržose modelis.

Pradėtas įgyvendinti Europos Sąjungos Leonardo da Vinčio programos projektas „Įsidarbinimo galimybių didinimas: profesijos konsultanto rengimas Europos Sąjungos plėtros kontekste.“

GRUODIS

Parengtas Lietuvos darbo biržos 2003–2005 metų strateginis ir veiklos planas.

Parengtas investicinis projektas „Lietuvos darbo biržos įsijungimas į EURES“ bei įsijungimo į EURES veiksmų planas.

Teritorinių darbo biržų konsultantams ir tarpininkams surengti mokymai pagal Kauno Vytauto Didžiojo universiteto parengtą specialią mokymo programą.

Paskelbtas vietinių užimtumo iniciatyvų programos projektų atrankos konkursas.

Atliktas Respublikinės darbo biržos valstybės tarnautojų ir teritorinių darbo biržų vadovų tarnybinės veiklos vertinimas.

DARBO RINKOS RODIKLIAI 2002 METAIS

Apskritis, teritorinės darbo biržos	Pasiūla						Paklausa	Nedarbo lygis		
	Iregistruota bedarbių							Iregistruota laisvų darbo vietų	2002 01 01	2003 01 01
	Per metus		2002 01 01	2003 01 01						
	Iš viso	Jaunimo		Iš viso	Ilgalaikiai bedarbių	Be profesinio mokymo				
							sk.			
ŠALYJE	243796	54949	224040	191150	58353	78948	135444	12.9	10.9	11.3
Alytaus apskritis	14991	3250	14340	12842	3829	2844	8080	16.1	14.4	14.2
Alytaus	7589	1796	6513	5519	1411	1041	5355	12.8	10.8	10.9
Druskininkų	2624	542	3406	3132	1316	691	792	29.9	27.5	26.1
Lazdijų	2524	460	2754	2512	768	623	494	23.3	20.9	21.5
Varenos	2254	452	1667	1679	334	489	1439	11.3	11.3	10.3
Kauno apskritis	40772	9237	33117	28228	8023	11032	18615	9.7	8.2	8.8
Kauno	25270	5674	19340	17459	5078	6605	9365	8.4	7.6	8.1
Jonavos	4092	1102	4854	4021	1798	1876	3108	22.9	19.0	19.7
Kaišiadorys	2341	537	1440	1155	72	490	1203	10.8	8.8	9.1
Kėdainiai	3782	772	3340	2480	644	1071	2477	8.1	6.0	6.6
Prienai	1735	350	1531	1163	265	260	1082	9.0	6.9	7.1
Raseiniai	3552	802	2612	1950	166	730	1380	13.4	10.0	11.6
Klaipėdos apskritis	26505	5643	22025	19949	5211	8645	13565	11.0	9.9	10.0
Klaipėdos	16335	3364	12949	11887	2823	5245	8521	9.5	8.6	8.7
Palangos	1389	254	1457	1326	430	538	831	15.8	14.6	13.8
Kretingos	2416	481	1341	1226	110	365	1214	7.6	7.0	6.1
Skuodo	1912	366	2539	2053	921	983	880	20.5	16.6	18.4
Šilutės	4453	1178	3739	3457	927	1514	2119	15.0	14.2	14.5
Marijampolės apskritis	14659	3400	15948	13129	4100	5189	8038	17.4	14.3	14.8
Marijampolės	7108	1868	7887	6327	2372	2557	5145	17.3	13.8	14.4
Šakių	3205	631	3297	2935	722	1418	1411	17.5	15.7	16.5
Vilkaviškio	4346	901	4764	3867	1006	1214	1482	17.3	14.1	14.2
Panevėžio apskritis	20733	5119	26362	22400	10199	7435	14984	17.1	14.6	15.5
Panevėžio	11106	2953	14691	12399	5910	3482	8820	17.0	14.4	15.4
Biržų	2198	453	2811	2160	873	833	1191	15.8	12.1	13.1
Kupiškio	1293	292	1284	857	266	222	1028	12.3	8.3	9.3
Pasvalio	2393	611	4221	4268	2547	1996	1602	22.8	22.8	21.7
Rokiškio	3743	810	3355	2716	603	902	2343	16.1	13.4	15.4
Šiaulių apskritis	28597	6720	31519	25241	9290	12090	21018	16.9	13.6	14.2
Šiaulių	14399	3418	14083	10764	3311	5715	14010	14.8	11.4	12.3
Akmenės	2404	642	4271	3716	2059	794	1415	23.7	20.6	20.3
Joniškio	2262	516	3247	2752	1363	1416	1494	20.7	17.6	18.0
Kelmės	3254	694	3979	3369	1330	1872	1461	19.4	16.4	18.1
Pakruojo	2564	587	1958	1620	317	777	626	14.5	12.1	12.0
Radvilišio	3714	863	3981	3020	910	1516	2012	16.5	12.6	13.0
Tauragės apskritis	11125	2475	10958	9848	2742	3592	5102	16.0	14.3	14.6
Jurbarko	3680	785	3853	3383	944	1014	1761	19.7	17.0	17.9
Šilalės	2180	453	1789	1532	199	486	855	11.4	9.8	10.3
Tauragės	5265	1237	5316	4933	1599	2092	2486	16.0	14.8	14.6
Telšių apskritis	12765	3031	13922	13103	5562	5955	7777	17.4	16.3	15.9
Mažeikių	4375	1228	8267	7785	4792	4158	2717	25.4	23.7	23.7
Plungės	4154	770	2626	2535	147	855	2732	11.0	10.7	9.8
Telšių	4236	1033	3029	2783	623	942	2328	12.9	11.7	11.3
Utenos apskritis	12552	2849	11395	9840	3157	2774	7475	12.4	10.7	11.0
Anykščių	1877	341	1189	1037	47	405	889	7.3	6.3	6.7
Ignalinos	3741	1014	4411	3951	1902	1285	2205	16.6	14.8	14.7
Molėtų	1673	317	963	846	14	233	879	8.0	7.0	7.3
Utenos	3787	838	3822	3314	1107	647	2617	14.6	12.6	12.6
Zarasų	1474	339	1010	692	87	204	885	9.6	6.6	8.2
Vilniaus apskritis	61097	13225	44454	36570	6240	19392	30790	10.1	8.2	8.7
Vilniaus	44103	9781	31150	24916	3714	15418	22825	8.7	6.9	7.5
Šalčininkų	4421	871	3629	3247	558	1340	917	22.4	19.9	21.1
Širvintų	1847	396	1212	1030	102	355	861	13.6	11.4	11.1
Švenčionių	2984	587	2800	2595	741	1120	1650	19.0	17.5	17.0
Trakų	3499	772	1841	1354	134	450	2441	8.5	6.2	6.6
Ukmergės	4243	818	3822	3428	991	709	2096	16.6	14.8	14.7

UŽIMTUMO PRIEMONIŲ REALIZAVIMAS 2002 METAIS

Apskritis, teritorinės darbo biržos	Aktyvus rėmimas										Pasyvus rėmimas		
	[darbinta]	Tarpinė- kauta įsigyjant ilgvači- nius parentus	[traukta į darbo rinkas aktyvios politikos programas]								Paskirta bedarbio pašalpi	Paskirta priešpen- sinių bedarbio pašalpi	
			Iš viso	Iš jų				užimtumo rėmimo programa					
				profesinį mokymų	ilgalaikį bedarbių profesinių žinių ir praktinių įgūdžių atnaujinimą	darbo klubus				savo verslo organiza- vimą			
							viešuo- sius darbus	remiamus darbus	darbo vietų subsidi- javimą				
sk.													
ŠALYJE	133667	15686	127398	23334	1549	46892	48131	4792	2564	36	50522	14410	
Alytaus apskritis	8730	877	8337	1370	215	2934	3213	427	171	3	2988	810	
Alytaus	4953	498	3631	740	52	1470	1077	190	98	0	1663	420	
Druskininkai	1765	228	1833	268	104	494	831	102	34	0	535	137	
Lazdijų	629	70	1823	149	31	528	1012	78	22	3	339	106	
Varenos	1383	81	1050	213	28	442	293	57	17	0	451	147	
Kauno apskritis	19546	2552	17268	3464	447	6698	5637	631	369	11	8072	1905	
Kauno	10113	1642	8167	2195	267	3251	1873	335	230	7	4674	756	
Jonavos	3416	342	2746	283	34	1350	955	89	35	0	910	169	
Kaišiadoryų	1125	19	1339	176	10	400	671	61	21	0	445	175	
Kėdainių	2410	285	2147	388	100	718	845	57	34	3	996	329	
Prienų	1014	193	1282	218	24	379	598	37	26	0	465	170	
Raseinių	1468	71	1587	204	12	600	695	52	23	1	582	306	
Klaipėdos apskritis	16572	1931	13816	3024	237	5106	4655	580	211	1	6011	1327	
Klaipėdos	10524	912	7334	1973	98	2836	1931	399	96	1	3829	617	
Palangos	1361	577	1020	217	25	355	382	21	19	0	454	72	
Kretingos	1359	172	1019	198	0	373	360	51	37	0	583	208	
Skundo	954	110	1955	313	56	541	981	40	24	0	399	207	
Šilutės	2374	160	2488	323	58	1001	1001	69	35	0	746	223	
Marijampolės apsk.	8573	1497	7662	1096	117	2863	3237	244	101	1	2817	954	
Marijampolės	5298	826	3514	481	35	1383	1442	103	68	1	1626	444	
Šakių	1635	71	1892	329	0	600	871	76	16	0	384	170	
Vilkaviškio	1640	600	2256	286	82	880	924	65	17	0	807	340	
Panevėžio apskritis	14684	2206	13317	2322	87	4498	5759	417	225	2	5546	1518	
Panevėžio	8539	1353	5746	1321	17	2150	1903	232	118	0	3014	695	
Biržų	1274	178	1774	203	41	638	825	40	27	0	576	239	
Kupiškio	994	89	1455	161	17	404	809	46	17	1	509	124	
Pasvalio	1534	221	2046	254	12	581	1152	27	19	1	621	222	
Rokiškio	2343	365	2296	383	0	725	1070	72	44	0	826	238	
Šiaulių apskritis	18308	1503	18681	2708	156	6345	8370	727	364	4	5594	1840	
Šiaulių	9941	746	7195	1536	12	2508	2520	401	213	0	2980	799	
Akmenės	1737	75	2629	194	61	1035	1228	71	40	0	553	180	
Joniškio	1816	282	1711	132	12	628	890	32	17	0	495	200	
Kelmes	1460	191	2193	103	0	501	1509	55	23	1	389	271	
Pakruojo	1128	56	2242	367	30	735	948	115	43	3	444	138	
Radviliškio	2226	153	2711	376	41	938	1275	53	28	0	733	252	
Tauragės apskritis	5542	658	6379	877	74	2496	2464	327	136	3	2119	815	
Jurbarko	1947	312	2382	300	0	944	958	114	65	1	666	284	
Silalės	856	88	1155	207	30	397	447	58	16	0	406	155	
Tauragės	2739	258	2842	370	44	1155	1059	155	55	2	1047	376	
Telšių apskritis	8144	885	8088	933	23	2881	3827	260	159	0	2773	991	
Mažeikiai	3242	344	3648	253	23	1156	2059	109	48	0	1261	390	
Plungės	2712	320	2361	346	0	1040	819	76	75	0	902	284	
Telšio	2190	221	2079	334	0	685	949	75	36	0	610	317	
Utenos apskritis	8207	1315	7907	1394	147	2790	3154	292	126	0	2986	1036	
Anykščių	980	155	1441	311	18	594	464	37	15	0	548	202	
Ignalinos	2661	155	2132	244	0	708	1057	88	35	0	1024	291	
Molėtų	921	37	921	171	0	425	263	51	10	0	304	175	
Utenos	2678	835	2190	402	106	670	906	68	37	0	793	255	
Zarasų	967	133	1223	266	23	393	464	48	29	0	317	113	
Vilniaus apskritis	25361	2262	25943	6146	46	10281	7815	887	702	11	11616	3214	
Vilniaus	17349	1351	16999	4758	0	7007	4063	556	564	3	8440	2094	
Šalčininkų	1233	248	2289	189	33	817	1113	102	35	0	653	194	
Širvintų	891	85	1178	201	13	405	477	46	31	1	280	134	
Švenčionių	1606	72	1524	254	0	510	681	53	22	4	531	215	
Trakų	2039	270	1967	426	0	741	705	63	28	2	780	281	
Ukmergės	2243	236	1986	318	0	801	776	67	22	1	932	296	

**Lietuvos darbo biržos
2002 m. veiklos ataskaitą rengė**

Respublikinės darbo biržos skyriai:

Darbo pasiūlos ir paklausos,
Darbo rinkos politikos realizavimo,
Informacinės sistemos organizavimo,
Personalo ir ūkinio aptarnavimo
Užimtumo fondo apskaitos,
Užsienio ryšių.

Atsakingi už leidinio parengimą spaudai

Darbo pasiūlos ir paklausos skyriaus vedėjas
Albertas ŠLEKYS,
Informacinės sistemos organizavimo skyriaus vedėjo
pavadootojas
Martynas STORASTA

Teksto redaktorė ir korektorė

Milda JANKAUSKIENĖ

Maketavo

„DARBO BIRŽOS NAUJIENOS”

**Lithuanian Labour Exchange
Annual Report 2002**

2003 02 25 3,5 sp. l.

Tiražas 400 egz.

Užsakymo Nr.

Spausdino UAB „Baltijos kopija”